

# ŠALEŠKI RUDAR

CASOPIS JE IZHAJAL KOT »RUDAR«,  
GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA RUDNIKA  
LIGNITA VELENJE. — OD 1. MAJA 1965 DALJE  
GA IZDAJA OBCINSKI ODBOR SZDL VELENJE.

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK  
LJUBAN NARAKS  
TEHNIČNI UREDNIK IVAN FIJAVZ

16. DECEMBER 1965 LETO I, ŠT. 17

CENA 30 DIN — POSTNINA PLACANA V GOTOVINI

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VELENJE

PLENUM OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS

## Reforma je intenzifikacija celotne družbe

O tem je razpravljala plenum občinskega komiteja ZKS Velenje, dne 26. novembra 1965. Poudarek je bil na tem, da je treba usmeriti v razpravo med članstvo ZK in druge družbeno-politične organizacije vsebino reforme.

Sedaj ko analiziramo politično dejavnost ob reformi ugotavljamo, da je bilo v prvi fazi pozitivno odobranje načel reforme. Imamo pa simptome prevelike previdnosti, razočaranja, kritiziranja itd. V ZK manjka zavestne perspektivne orientacije. Izčrpali smo se v kratkoročnih ukrepih (štednja in slično), na račun tega se nam je zelo zmanjšala v nekaterih delovnih organizacijah v občini proizvodnja. Reforma pa ima namen, da se pred vsem poveča proizvodnja in tako tudi potrošnja. Premalo smo govorili o težavah, ki se bodo nujno pojavile. Zlomiti moramo miselnost o zniževanju standarda, ker cilj je — realna rast standarda. Takšno vzdušje demoralizira ljudi in nam tudi del članstva ostaja pasiven. Vemo pa, da brez komunistov ne bomo dosegli ciljev reforme, zato moramo aktivirati v sleherni OO ZK vso članstvo. Večkrat slišimo med članstvom ZK ali bo reforma dosledna? Kaj pa je to doslednost? To je doslednost v povišanju produktivnosti in realni

rasti standarda. To pa je dolgoročna naloga, ki je tudi odvisna od kadrov, ki bodo proizvodnjo vodili. Sliši se tudi, da se inteligenca demoralizira. V tem smo imeli in je še preveč mezdnih odnosov. Nešteto krat je bilo to postavljeno kot politična naloga, da je nujno izpopolnjevati sistem stimulativnejšega nagrajevanja organizatorjev proizvodnje. Dosledno uveljavljanje reforme pomeni graditev novega sistema. Naša naloga je predvsem, da bomo dali novemu sistemu vso podporo. Močne pa so še tendence dela po starem. V ZK moramo razbiti vse nazadnjaške nazore, ki nas vlečejo nazaj. Gospodarstvo še vedno obremenjujemo z velikimi dajatvami, v marsičem pa smo prehiteli naše zmogljivosti.

Prišli smo v čas, ko bo ekonomska nujna edino merilo za delovne organizacije. Gre za kruto ekonomsko logiko, kjer ne more več podjetje živeti na račun imaginarne družbe. Ta misel še ni v celoti prodrla med ljudi.

## Reševalci ugank prihodnja številka za vas!

Vse bralce SR obveščamo, da bomo v novoletni številki časopisa objavili nagradno križanko. Javno žrebanje bo v nedeljo, dne 8. januarja ob 10. uri v delavskem klubu. Vsi, ki bodo prišli na to žrebanje, bodo lahko, poleg nagradnega žrebanja, dobili tudi eno izmed nagrad, ki so jih do sedaj prispevali: gostinsko podjetje hotel »Paka«, turistično društvo Velenje, rudnik lignita, TGO »Gorenje«, Mladinska knjiga, TP »Velma« in »Bazen« ter delavski klub...

Za reševalce naše nagradne križanke pa je uredništvo SR določilo naslednje nagrade:

1. nagrada: brezplačno potovanje in ogled drsalne revije v Celovcu
2. nagrada: 10.000 dinarjev
3. nagrada: 5.000 dinarjev

VSE JE PRIPRAVLJENO - SEZITE PO NOVOLETNI ŠTEVILKI ŠALEŠKEGA RUDARJA, KI BO IZŠLA V ČETRTEK, 30. XII.



## Dan jugoslovanske ljudske armade 22. december 1941-1965

## UGODNI GOSPODARSKI REZULTATI

Gospodarstvo občine Velenje se je letos razvijalo dokaj normalno in zaradi sprejetih stabilizacijskih ukrepov ni bilo opaziti večjih motenj.

Osnovno nasprotje, ki je bilo značilno za predhodno obdobje, to je splošno neskladje med blagovno-delnarimi odnosi in državi, je obstojalo tudi v obravnavanem obdobju, vendar pa se je neskladje skušalo omiliti z ukrepi kot so: restriktivna kreditna politika, vezava uvoza za izvoz, zamrznjene cene ipd.

Stabilizacijski ukrepi so v prvi fazi povzročili zmedo v gospodarstvu in so v nekaterih gospodarskih organizacijah še zaostrili probleme, kot so pomanjkanje reprodukcijskega materiala (predvsem pri industrijskih podjetjih: TGO »Gorenje«, »Galanterija«, rudniku lignita, tovarni usnja, lesno industrijskem kombinatu), pomanjkanje obratnih sredstev (predvsem pri rudniku lignita Velenje in TGO »Gorenje« Velenje, ki sta znatno povečala obseg proizvodnje, medtem ko se obratna sredstva niso sorazmerno povečala in pri trgovskih podjetjih, ki dobi-

vajo občasne kredite za nabavo blaga), zastoj v prodaji in kopičenje zalog gotovih izdelkov (predvsem pri TGO »Gorenje«, kjer so se zaloge povečale tudi zaradi povečanega obsega proizvodnje).

Ti problemi so se pojavljali v večini gospodarskih organizacij, vendar niso več tako pereči, kot so bili v začetni fazi, kajti to so problemi,

VPLIVI GOSPODARSKE  
REFORME NA GOSPODARSKI  
RAZVOJ OBČINE

ki jih morajo rešiti gospodarske organizacije same z boljšo organizacijo dela, z večjo produktivnostjo, skratka z intenzivnejšo proizvodnjo. Kljub omenjenim težavam lahko rečemo, da je gospodarstvo velenjske občine doseglo dokaj ugodne rezultate, predvsem v obdobju pred reformo, medtem ko se v obdobju

izvajanja reforme kažejo nekoliko slabši rezultati, kar kažejo osnovni pokazatelji gospodarskih gibanj.

Obseg industrijske proizvodnje je kljub težavam pri oskrbi z reprodukcijskim materialom in kljub zastoju v prodaji zadovoljivo porasel. Prav tako je porasel izvoz, ki se giblje v okviru planskih predvidevanj za leto 1965.

Število zaposlenih je v primerjavi z lanskim letom poraslo, vendar ni doseglo planskih predvidevanj za leto 1965.

Industrija izkazuje porast produktivnosti dela za 5,6 odstotkov na osnovi fizičnega obsega proizvodnje po stalnih cenah, medtem ko se je nominalni osebni dohodek na zaposlenega v industriji povečal za 44,9 odstotkov. Ob upoštevanju porasta življenjskih stroškov za 24%, se je realni osebni dohodek na zaposlenega povečal za 16,8 odstotkov. Na porast osebnih dohodkov v industriji vpliva predvsem rudnik lignita, ki je že v družbenem planu za leto 1965 predvideval nekoliko hitrejšo naraščanje osebnih dohodkov kot

produktivnosti dela, da bi se tako zmanjšala fluktuacija oziroma, da bi bilo doseženo pravilnejše razmerje v osebnih dohodkih do ostalih dejavnosti.

### Proizvodnja in menjava

#### INDUSTRIJA

Industrijska proizvodnja je bila v desetih mesecih letošnjega leta za 8,3 odstotke večja kot lani v istem obdobju. Letni plan obsega industrijske proizvodnje je izpolnjen z 80,4 odstotki.

Dosedanje gibanje industrijske proizvodnje kaže, da planirana industrijska proizvodnja za leto 1965 ne bo dosežena, kajti sedanje zastojanje za 2,6 odstotkov pod planirano dinamiko je preveliko, da bi ga mogli nadoknaditi do konca leta. Glede na dosedanje gibanje industrijske proizvodnje ni pričakovati, da bi plan dosegli v termoelek-

(Nadaljevanje na 2. strani)

### Razpravljali so o dvainštirideset- urnem delavniku

Delovna skupnost trgovskega podjetja »Vino« iz Smartna ob Paki je na svoji zadnji seji kolektiva razpravljala o možnostih uvedbe skrajšanega delovnega časa. V ta namen določena komisija že pripravlja ekonomsko finančne analize. Odločili so se, da bodo prešli na skrajšani delovni čas v dveh etapah. Najprej bodo s prvim januarjem pričeli s 45-urnim, pozneje, ko se bodo pokazali prvi rezultati, in če bodo ti ugodni, pa z 42-urnim delovnim tednikom. Vsekakor pa morajo posrbeti za izboljšanje organizacije poslovanja, da ne bo trpel promet.

P. L.

# UGODNI GOSPODARSKI REZULTATI

(Nadaljevanje s 1. strani)

trarni Soštanj, »Galanteriji« Soštanj in tovarni usnja Soštanj.

Število zaposlenih v industriji je v desetih mesecih poraslo za 2,5 odstotkov. Medtem ko je število zaposlenih v industriji do avgusta stalno maraščalo, kažejo podatki za september in oktober tendenco padanja. Tako je konkretno v oktobru 1965 v odnosu na oktober 1964 število zaposlenih nižje za 0,6 odstotka.

Produktivnost računana na osnovi fizičnega obsega industrijske proizvodnje na zaposlenega, je v desetih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani porasla za 5,6 odstotka. Nižjo produktivnost kot v letu 1964 izkazuje termoelektrarna Soštanj, »Galanterija« Soštanj in tovarna usnja Soštanj. Visoka produktivnost pri TGO »Gorenje« Velenje izhaja iz komercialnega efekta uvoženih pralnih strojev. Zaloge gotovih izdelkov, ki so bile ob koncu julija za več kot enkrat večje kot koncem julija 1964 (predvsem pri TGO »Gorenje« in »Galanteriji« Soštanj), so se ob koncu oktobra znižale in predstavljajo le še 69,4 odstotka v primerjavi z zalogami oktobra 1964. Zaloge so se zmanjšale predvsem zaradi konjunktura na tržišču oziroma zaradi sezone za štedilnike in peči.

Termoelektrarna Soštanj je v desetih mesecih dosegla za 12,1 odstotka nižjo proizvodnjo kot v istem obdobju leta 1964. Vzrok za nižjo proizvodnjo je predvsem v tem, da sta bila letošnja pomlad in poletje mokra ter zaradi tega ni bilo potrebe po termoenergiji. Poleg tega je k zmanjšanju proizvodnje pripomogel tudi uvoz električne energije iz Avstrije. Pogodba o uvozu je bila sklenjena v začetku leta ter je ni mogoče preklicati, kljub temu, da je ta energija za okrog 6,5 din/kWh višja od prodajne cene kWh soštanjske elektrarne.

Elektrarna je dobro založena s premogom.

V rudniku lignita Velenje so v letošnjih desetih mesecih dosegli za 8,4 odstotka večjo proizvodnjo kot v lanskih desetih mesecih. Kljub ugodnim proizvodnim rezultatom ovirajo proizvodnjo težke odkopne prilike na vzhodnem odkopnem polju. Občutno primanjkuje elektro opreme za jamo, jeklenega oporja, rudarskih kablov, betonskega železa, cementa, raznovrstnega železa in pločevine. Posebne težave povzročajo pomanjkanje deviznih sredstev za reprodukcijski material, posebno še za jekleno oporje, ki ga ne morejo dobiti v domačih tovarnah. Velike težave imajo tudi z obratnimi sredstvi za železno pregrado v jami, ki se smatra kot reprodukcijski material. Neodpisani del podgrade, ki je v eksploataciji, mora biti pokrit s kreditom (v obliki stalnega kredita), da je pokrita s tem tudi vsakovrstna nova nabava, ki je potrebna za stalno in kontinuirano proizvodnjo.

Na kritično situacijo obratnih sredstev vplivajo povišane cene za reprodukcijski material in višje prodajne cene za premog, kar oboje terjaja skladno povečanje obratnih sredstev.

Tovarna gospodinjstva opreme »Gorenje« je v letošnjem letu zelo povečala proizvodnjo, saj znaša indeks povečanja kar 85 v odnosu na deset mesecev leta 1964. Proizvodnja je kljub nekaterim težavam, ki se kažejo zlasti v oskrbi s pločevino in električnim materialom, potekala brez zastojev. Tudi TGO »Gore-

nje ima velike težave glede obratnih sredstev, ki se kažejo kot posledica velikega povečanja obsega proizvodnje, kateremu adekvatno ni sledilo tudi povečanje obratnih sredstev. V času izvajanja reforme je opaziti tendenco padanja proizvodnje. Medtem ko so bile zaloge v avgustu za šestkrat večje kot avgusta 1964, so se do konca oktobra znatno znižale, vendar so bile še vedno za enkrat večje kot oktobra 1964. Na zmanjšanje zaloge v septembru in oktobru je vplivala konjunktura na tržišču oziroma sezona za te proizvode. V navedenih zalogah pa niso upoštevani pralni stroji, za katere zvezna zavod do danes še ni odobril cene.

Proizvodnja »Galanterije« Soštanj je letos mnogo nižja kot je bila lani. Na nižjo proizvodnjo vpliva predvsem pomanjkanje naročil za pohištveno okovje ter neenakomerna naročila za gume, kar je posledica velike konkurence na tržišču tako v pogledu količine, kvalitete in cene, pa tudi slaba organizacija v delovnem kolektivu. Zaradi nekonkurenčnih cen je moralo podjetje prvotno povišane cene spet znižati na nivo cen iz leta 1964. Druga podjetja so mnogo boljše mehanizirana. Avtomatski stroji za izdelovanje gumbov, ki jih je podjetje nabavilo v letošnjem letu, so izkoriščeni le okrog 30 odstotkov, na kar vpliva pomanjkanje uvoženih surovin in tudi strokovni kader. Komercialna služba s trgovskimi potniki bi morala v večji meri odigrati svoj vlog, da proizvodnja ne bi bila odvisna le od naročil in da bi se tudi zaloge gotovih proizvodov



Tudi obrtne dejavnosti v naši občini se dobro uveljavljajo.

zmanjšale. Zastajanje proizvodnje povzročata tudi finančne težave v podjetju, ker so precejšnje količine gotovih vrst reprodukcijskega materiala na zalogi.

Ker se je stanje v podjetju v času izvajanja reforme precej poslabšalo, bi bilo prav, da bi celotno situacijo v podjetju bolj podrobno analizirali od proizvodnega procesa do finančnega stanja.

Pri lesno industrijskem kombinatu Soštanj se letos giblje proizvodnja na lanskegaletnem nivoju. Podjetje nima posebnih težav, ki bi vplivale na proizvodnjo.

Tovarna usnja Soštanj je v desetih mesecih letošnjega leta dosegla za 32,8 odstotkov nižjo proizvodnjo kot v letu 1964. Splošna tržna situacija se je zelo zaostrižila z izpadom domače surovine, ki jo je podjetje zaradi pretirano visokih cen kupovalo le v manjšem obsegu (579 ton). Iz uvoza je podjetje nabavilo 1.173 ton surovih kož. Kapaciteta tovarne znaša 16 ton dnevne namoka. Zaradi pomanjkanja surovih kož, podjetje že v začetku leta ni namakalo 40 delovnih dni, pa tudi pozneje je prišlo do izpadov, ki so trajali po več dni. Povprečni namok je bil v letošnjem letu 8 ton dnevno, kar pomeni, da so bile kapacitete izkoriščene le za 50 odstotkov. Delovna organizacija je imela v začetku leta 675 zaposlenih, koncem oktobra pa le še 402 zaposlena, kar je še vedno preveč glede na majhno izkoriščane kapacitete. Zaradi pomanjkanja surovih kož je podjetje naredilo rebalans plana, tako, da je prvotni plan znižalo za 34 odstotkov.

Vegetabilni oddelek je izdeloval v glavnem svoje standardne proizvode (tehnično, podplatno in gornje usnje) vendar ta proizvodnja ne dosega niti polovice tega, kar bi bilo glede na zmogljivost strojnega parka in delovne sile mogoče.

Kromov obrat je imel vseskozi težave s surovinami tako domačimi kot uvoženimi. Tudi tu so ostale

kapacitete neizkoriščene, zaradi česar se zmanjšuje storilnost, ker določene faze dela zahtevajo ravno tako zasedbo kot pri večjem namoku. Težave nastajajo tudi zaradi nepopolnega strojnega parka.

Po podatkih zvezne tržne inšpekcije je ugotovljeno, da se je kvaliteta izdelkov tovarne usnja precej izboljšala v primerjavi s stanjem, ugotovljenim v aprilu 1964. Današnja kvaliteta za vse proizvode je popolnoma zadovoljiva, nadpovprečna in ustreza predpisom JUS.

Prav tako je zvezna tržna inšpekcija ugotovila, da podjetje izkorišča surovine zelo racionalno in da manj vredne dele kož predeluje v kvalitetnejše in najdražje finalne proizvode.

Tovarna usnja izvažala od celotnega družbenega bruto proizvoda 12 odstotkov, od tega 40 odstotkov na zahod in 60 odstotkov na vzhod.

## KMETIJSTVO

Plan kmetijske proizvodnje za leto 1965 predvideva, da se bo kmetijska proizvodnja povečala v odnosu na leto 1964 za 5,7 odstotkov in sicer predvsem na račun povečane proizvodnje v družbenem sektorju. Na podlagi kmetijske statistične službe je ocenjeno, da je posejalska proizvodnja z upoštevanjem manjših premikov med posevki dosegla planirani obseg proizvodnje.

V sadjarstvu plan proizvodnje ne bo dosežen zaradi slabe letine. Razen tega so na našem območju predvsem stari sadovnjaki. Obnovi se ni posvečalo dovolj pažnje. V zaščiti proti boleznim in škodljivcem pa so se izvajala v glavnem zimska škropljenja, dočim se letnemu škropljenju, ki najbolj vpliva na donos, ni posvečalo dovolj skrbi.

V živinorejski proizvodnji so bili doseženi dobri rezultati. Predvsem se je povečal stalež živine v pitanju v lastni proizvodnji družbenega sektorja in v kooperacijski proizvodnji. Povečal pa se je tudi stalež plemenske živine zaradi izvedbe akcije nabave živine in regresiranja nabave.

Družbeni plan predvideva podružbljanje površin v ravninskem predelu. Akcija podružbljanja zemljišče se je sicer izvajala, vendar brez večjega uspeha. Arondacija je bila izvedena le na manjših kompleksih. Proizvodno sodelovanje in usmerjanje proizvodnje v zasebnem sektorju, kjer podružbljanje ne pride v poštev, je skoraj popolnoma urejeno v obrobni predelih. Potrebno pa je na podlagi proučitve pravilno pristopiti k reševanju problemov v najbolj hribovitih predelih naše občine. Razen tega je bila jensenska setev izvršena preko predvidenega plana zaradi izredno ugodnih vremenskih razmer. Kmetijska zadruga je bila na setev zelo dobro pripravljena, tako, da je bilo na razpolago dovolj kvalitetnih semen, predvsem pšenice, umetnih gnojil in mehanizacije. Plan v kooperacijski proizvodnji za ozimna žita je bil dosežen.

## GRABENISTVO

Po družbenem planu za leto 1965 je predvideno, da se bo vrednostni obseg gradbenih del povečal za 15 odstotkov.

Vrednostni obseg gradbenih del se je letos v devetih mesecih povečal za 9 odstotkov, letna predvidevanja pa so izpolnjena s 72,1 odstotka. Od skupne vrednosti opravljenih gradbenih del odpadde na gradbeni obrat RLV 55 odstotkov, »Vegrad« Velenje 41 odstotkov in »Oljka« Smartno ob Paki 4 odstotke.

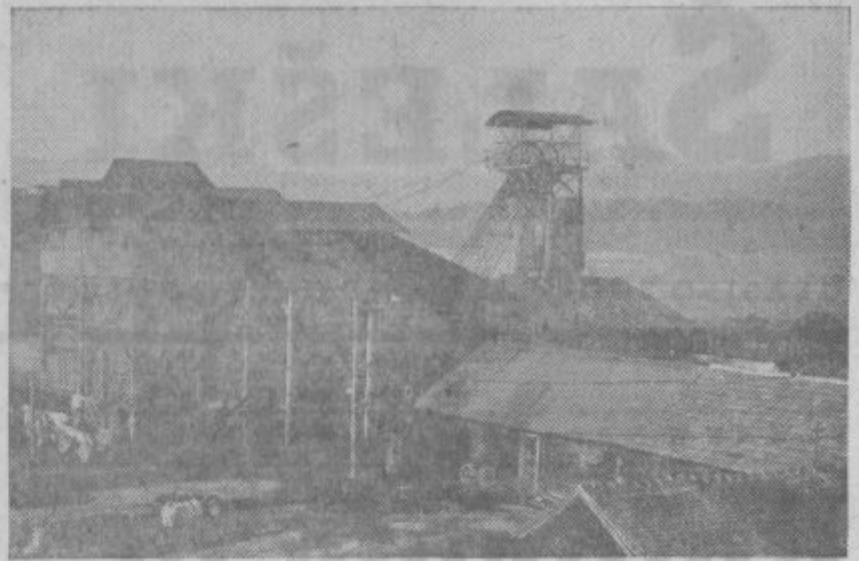
V obdobju letošnjih devetih mesecev je bilo v gradbeništvu zaposlenih 1.196 delavcev, od katerega neposredno pri gradnjah 892 delavcev ali za 17 odstotkov več kot lani v enakem obdobju. Ti delavci so opravili 1,3 milijone delovnih ur ali za 23 odstotkov več kot lani.

Fizični obseg gradbenih del je letos nižji kot pa je bil lani, čeprav je vrednost teh del večja. Upoštevati moramo povečanje cen v gradbeništvu, ki so znatno višje, kot pa je porast vrednostnega obsega gradbenih del.

## TRGOVINA

V obdobju januar—oktober 1965 je promet v trgovini na drobno porasel za 54,1 odstotka.

Visok porast prometa je posledica nenormalnih pojavov t. j. potrošniške mrzlice in izredno hitre rasti cen. Potrošniška mrzlica se je pojavila v obdobju pred uvedbo gospodarskih ukrepov, ko je bilo znano, da se bodo spremenili odnosi



Takšna je bila nekdanja podoba starega rudnika. Stari izvozni jašek so sedaj obnovili in že dvigajo nove tone lignita, ki jih kopljejo učenci RSC.

med cenami. Zaradi takšnega stanja trgovina v letošnjem letu ni bila najbolj založena z vsemi vrstami tekstilnega blaga, tehničnim materialom, gradbenim materialom, kar je posledica nevsklajenih blagovno-denarnih odnosov v našem gospodarstvu.

V primerjavi z julijem, to je mesecem pred uveljavitvijo reforme, je promet trgovine na drobno v avgustu po tekočih cenah padel za 7,2 odstotka (po julijskih cenah pa je nižji za 30,0 odstotkov). Običajno promet trgovine na drobno v septembru poraste tudi po fizičnem obsegu v primerjavi s poletnimi meseci zaradi nabav šolskih potrebščin, ozimnice ter delna zimskih oblačil in obutve.

V septembru je na tržišču na splošno primanjkovalo istih proizvodov kot v prejšnjih mesecih, zaloge ostalega blaga pa so se povečale. Zlasti je primanjkovalo nekaterih tekstilnih izdelkov (kamgarn, svila, podloga za obleko, izdelki sintetične, ženske nogavice, kvalitetna trikotaža in podobno), od kovinskih oziroma tehničnih izdelkov pa razne vrste žice, pločevine, betonsko železo, plemenita jekla, medenina, različno orodje, vijaki, emajlirana posoda itd.

Trgovina s površninami in sadjem je ves čas kritizirana zaradi nezadostnih količin, kakovosti in asortimenta, v zadnjem času pa zlasti na račun cen. Slabosti izvirajo že iz same proizvodnje, ki ni prilagojena zahtevam trga, delno pa tudi iz nesmotrne organizacije trgovskega omrežja in premajhnega sodelovanja med trgovskimi organizacijami.

Trgovske organizacije iste stroke bi morale ustvariti tesnejšo povezavo v okviru poslovnega sodelovanja, da bi s tem dosegle zmanjšanje stroškov s skupnimi nabavami, skupnim transportom, racionalnejšo zaposlitvijo kadrov in podobno.

## GOSTINSTVO IN TURIZEM

Promet v gostinstvu se je v letošnjih devetih mesecih (po tekočih cenah) povečal za 44,2 odstotka, medtem ko predvideva družbeni plan 35 odstotkov povečanja.

Tudi tako visok porast prometa v gostinstvu je pripisati porastu cen, ki so od septembra lani porasle za okrog 41 odstotkov. Ob upoštevanju lanskegaletnih cen pa ugotovljamo, da se dejanski obseg prometa letos giblje na lanskegaletni ravni.

Vse do uvedbe gospodarske reforme je gostinstvo poslovalo pod vplivom pogostih sprememb na področju obdavčitve (spremembe prometnega davka, spreminjanje višine davčne olajšave, razna merila pri določanju prispevkov iz dohodka) in velikih spreminjanj cen artiklov, ki tvorijo materialne stroške v gostinstvu. Zato so cene gostinskimi storitvam tudi naraščale, ker so tržni pogoji, predvsem zaradi stalnega povečanja kupne moči domačih gostov to dovoljevali. Vendar pa kljub rentabilnemu poslovanju finančni rezultat gostinstva ni dovoljeval, da bi osebni dohodki zaposlenih v tej panogi dosegli ustrežno nagrajevanje kot je bilo mogoče v ostalih panogah gospodarstva (v gostinstvu so še sedaj najnižji povprečni osebni dohodki).

Ob uveljavitvi gospodarske reforme so novi gospodarski predpisi zahtevali pospešeno prilagajanje poslovnih politike in organizacije dela tudi v gostinstvu. Povišanje cen prehrabnih artiklov in pijač, zvišanje materialnih stroškov, uvedba novih gospodarskih instrumentov (novi zvezni prometni davek na vino in žgane pijače, ukinitve davčne olajšave od prometa s tujci) so spremenili pogoje poslovanja v go-

stinstvu. Zaradi povišanja življenjskih stroškov in varčevanja se bodo vsekakor zmanjšali izdatki domačih gostov za gostinske storitve. Zato bo moralo gostinstvo politiko cen prilagoditi kupni moči domačih gostov s tem, da bo po možnosti izrabilo notranje rezerve (znižanje reže, racionalnejša poraba materiala, ustreznost razporeditev zaposlenih in podobno).

Povišanje življenjskih stroškov bo vsekakor vplivalo tudi na strukturo gostinskih storitev.

Turistični promet znaša v desetih mesecih letošnjega leta 35.343 prenočitev, lani je znašal v enakem obdobju 33.197 prenočitev. Turistični promet je v letošnjem letu dosegel za 6 odstotkov več prenočitev kot lani v obdobju januar—oktober. Letna predvidevanja po družbenem planu so izpolnjena s 73,5 odstotkov.

Na zmanjšanje turističnega prometa vplivajo predvsem prenočitve tujih gostov, ki so v letošnjem letu dosegle le 85 odstotkov lanskegaletnih prenočitev. Ob uvedbi gospodarske reforme je začelo število prenočitev upadati.

Mnogo manjše število prenočitev izkazuje hotel »Paka«, v ostalih gostinskih organizacijah pa je promet nasproti lanskemu letu povsod porasel. Za okoli 30 odstotkov je turistični promet nižji tudi v zasebnem sektorju. Mladinski turizem je porasel za 34 odstotkov, od tega prenočitve tujih gostov za 176 odstotkov. Viskupni strukturi turističnega prometa znaša mladinski turizem 21 odstotkov.

## IZVOZ

Skupna vrednost izvoza industrijskih izdelkov je znašala v desetih mesecih 541.608 \$ ali 677.010.000 dinarjev. V primerjavi s istim obdobjem lani je letošnja vrednost izvoza višja za 242.109 \$ ali za 80,8 odstotkov. Letni izvoz je izpolnjen s 74,6 odstotkov.

Regionalna usmerjenost izvoza je ugodna. Delež izvoza na konvertibilna področja znaša 83,3 odstotke, vzhodno evropske države 14,9 odstotkov in na ostala klirinška področja 1,3 odstotke celotnega izvoza.

Kmetijska zadruga Soštanj je neposredno izvozila kmetijske proizvode (predvsem živino, hmelj in jagodičevje za 272.000 \$ oziroma 340 milijonov dinarjev tako, da znaša skupni izvoz z našega območja 813.608 \$.

Vrednost izvoza industrijskih izdelkov znaša okrog 4 odstotke vrednosti industrijske proizvodnje. Desetmesečni uvoz reprodukcijskega materiala je dosegel vrednost 747.826 \$. Reprodukcijski material je bil v višini 85,2 odstotka nabavljen na področju s konvertibilno valuto v višini 14,8 odstotkov na vzhodno evropskem področju.

dopisujte

EST  
LIT

V NAŠ



V rudniku Velenje so do novembra proizvedli za 8,4% več kot lansko leto v istem obdobju.

# GIBANJA V POTROŠNJI

## OSEBNI DOHODKI

Nasproti povprečju v prvih sedmih mesecih so se osebni dohodki v avgustu in septembru povečali za 18,1 odstotek.

Struktura osebnih dohodkov se je glede na osnovo za njihovo formiranje letos nasproti lanskemu letu nekoliko izboljšala. Za gospodarstvo je bila struktura naslednja:

	1964			1965		
	avgust	sept	avgust	avgust	sept	avgust
Izplačani osebni dohodki	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— za redni delovni čas	65,6	69,9	74,7	72,7	81,3	82,8
— za nadure	7,3	6,5	5,5	5,6	4,9	4,4
— za neopravljeno delo	21,7	23,6	19,8	21,7	13,8	12,8
Od tega:						
— za dopust	7,7	9,3	7,4	14,9	9,3	8,2
— za bolezen do 30 dni	3,3	3,3	3,5	2,8	2,1	2,2
— za ostalo	14,1	7,3	6,8	1,3	1,8	1,6
— po periodičnem obračunu	2,0	3,7	2,1	2,7	0,6	0,8

Po podatkih republiškega zavoda za statistiko se so življenjski stroški v septembru 1965 nasproti doseženi ravni v septembru 1964 povečali za 48 odstotkov.

Za posamezne življenjske potrebnosti je indeks porasel takole:

φ — 1964 = 100

	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	IX/64
Hrana	125	125	132	128	131	156	151	151
Pijače in tobak	107	109	108	107	108	143	143	141
Obleka in obutev	112	113	113	115	116	133	136	134
Stanovanje	104	105	107	107	107	177	178	178
Kurjava in razsvetljava	117	112	112	112	112	147	194	205
Stanovajska oprema	106	107	108	108	108	127	128	127
Higiena	109	110	111	111	111	140	147	144
Izobrazba, razvedrilo, oddih	109	120	120	120	120	138	138	136
Promet in PTT	102	110	112	112	112	131	132	131
Skupaj:	116	117	121	119	121	147	148	148

Pod takšnim vplivom gibanja življenjskih stroškov je realni osebni dohodek v obdobju januar — september letošnjega leta v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta višji za 15,6 odstotkov.

## POTROŠNIŠKI KREDITI IN HRANILNE VLOGE

Na gibanje potrošniških kreditov in hranilnih vlog vplivajo letos restriktivni ukrepi iz lanskega leta, ukrepi, sprejeti pred gospodarsko reformo in pa sama gospodarska reforma.

Tendenco padanja potrošniških kreditov, ki se je začela lani v novembru se letos nadaljuje. Stanje letos oktobra je nižje od stanja v istem mesecu lani.

Tudi hranilne vloge so se v letošnjem prvem polletju nekoliko znižale, v avgustu pa so se ponovno umirile in sedaj počasi naraščajo. Medtem ko so lani v desetih mesecih potrošniški krediti porasli za 299 milijonov dinarjev, so se letos v enakem obdobju znižali za 40 milijonov dinarjev. Hranilne vloge pa so se lani v desetih mesecih zvišale za 78 milijonov dinarjev, letos pa le za 17 milijonov dinarjev.

Septembra in oktobra 1964. leta so potrošniški krediti izredno naglo porasli, kar si lahko razlagamo s potrošniško mrzlico ter zaradi poslabšanja in postritve kreditnih pogojev. Izreden porast potrošniških kreditov in s tem kupne moči prebivalstva pa je imel dodatni pritisk na razpoložljive blagovne sklade, kar se je odrazilo v porastu cen in večji inflaciji.

Letos julija so bile določene dodatne obresti za najete kredite zaradi povečanja življenjskih stroškov po reformi. Vsi ti ukrepi so povzročili manjša najemanja potrošniških kreditov in spremembo strukture letih glede na rok trajanja.

## INVESTICIJSKA POTROŠNJA

Na gibanje investicijske potrošnje v letošnjih devetih mesecih so vplivali predvsem restriktivni ukrepi, ki so bili uvedeni proti koncu lanskega leta in so se letos še poosttrili. Močno je na obseg investicijske potrošnje vplivalo tudi pomanjkanje reprodukcijskega materiala.

Družbeni plan za leto 1965 predvideva večji obseg gospodarskih in-

vesticij kot v letu 1964 (indeks povečanja 288,9) in tudi večji obseg negospodarskih investicij (indeks 130,5), zlasti v stanovanjsko-komunalno gospodarstvo. Na planirani obseg gospodarskih investicij vplivajo predvsem objekti splošnega pomena, kot izgradnja I. faze EKK in začetek gradnje nove elektrarne. Gospodarske investicije so v obravnavanem obdobju višje od lanskega leta za 124,8 odstotkov, vendar niso dosegle planskih predvidevanj. Negospodarske investicije pa so porasle za 44,3 odstotke in so dosegle 62,8 odstotkov letnih predvidevanj.

Če pri strukturi investicijske potrošnje ne upoštevamo investicij za EKK v višini 1.872 milijonov dinarjev se razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami ni prav nič spremenilo v odnosu na leto 1964, ostalo je 61 : 38 v korist gospodarskih investicij.

V času gospodarske reforme je postal precej težak položaj pri izgradnji nekaterih objektov, ki so za bodoči gospodarski razvoj Slovenije bistvenega pomena. Splošna gospodarska banka, preko katere se te investicije financirajo, namreč ni uspela zagotoviti prvotno predvidenih sredstev in je zato znižala letošnje tranše.

Za začetek gradnje EKK je bila prvotno odobrena tranša v višini 6.120 milijonov dinarjev, dejanski kredit, ki ga je EKK v letošnjem letu prejel, pa znaša le 1.872 milijonov din. Ta sredstva so bila uporabljena za komunalno ureditev zemljišč, za gradnjo tehnične obratne stavbe in laboratorije.

Do 3. 11. 1965 je EKK prejel 2.272 ton uvožene opreme na osnovi inozemskih komercialnih kreditov. Od celotne opreme v višini vrednosti 32.112 milijonov din je dobava skoraj v celoti zaključena razen za vrednost 1,5 milijarde dinarjev.

Obveznosti iz inozemskega komercialnega kredita bodo začele teči leta 1968 ne glede na to ali bo EKK takrat proizvajal ali ne.

Ker bodo ukrepi kreditne politike predvidoma ostali nespremenjeni, bo investicijska potrošnja tudi v prihodnjih mesecih nizka in ne bodo dosežena planska predvidevanja za letošnje leto.

# FINANČNO POSLOVANJE

Uresničitev ciljev gospodarske reforme je v precejšnji meri odvisna tudi od kreditne politike. Ta naj bo predvsem aktiven činitelj pri varovanju novih razmerij, ki so nastala v gospodarstvu z reformo ter da ne postane vir za novo povečanje kupne moči.

V skladu s gornjim načelom in pod vplivom ukrepov kreditne politike so se kratkoročni krediti iz bančnih sredstev po stanju 30. 9. 1965 v odnosu na 30. 9. 1964 zmanjšali za 42,4 odstotke, krediti za obratna sredstva pa za 23,1 odstotek.

Finančna situacija gospodarskih organizacij ni zadovoljiva. To predvsem ilustrirajo o likvidnosti, med-

sebojni zadolžitvi in vložnih tožbah. V razdobju januar — september 1965 je prišlo 27 krat do blokacije žiro računov v skupnem znesku 345 milijonov din, blokiranja pa so trajala skupno 230 dni.

Vprašanje likvidnosti v gospodarstvu se kot posledica nerednega plačevanja medsebojnih terjatev pojavlja še vedno pri nekaterih gospodarskih organizacijah, rešuje pa se z vnovčenjem obveznosti sodnim putem, pri čemer zaradi pogostih sodnih sporov rastejo tudi pravdni in izvršilni stroški in obresti. Stanje v letošnjih devetih mesecih se je v odnosu na isto obdobje lani poslabšalo. Služba družbenega knjig-

# TOVARIŠ PISMONOŠA!

»Zdaj bom pa res naročil SALESKI RUDAR, saj bom drugo leto plačal samo 7 dinarjev in 50 para celoletne naročnine.«



RES JE. TUDI MI VAM MORAMO SPOROČITI ZADNJO NOVICO!

## 7 NOVIH DINARJEV IN 50 PARA

znaša celoletna naročnina za Šaleški rudar v letu 1966.

IN SE TO! Na »Šaleški rudar« se lahko še ta teden naročite pri vašem pismonoši. Izpolniti morate samo naročilnico in jo odati PISMONOSI pa boste lahko

VSAK DRUGI ČETRTEK brali v našem listu:

- Največ vesti iz vašega kraja
- Kaj so sklenili samoupravni organi v vašem kolektivu
- Roman slovenskega pisatelja Antona Ingoliča »Črni labirint« — v nadaljevanjih
- Podlistke — spomini preteklosti, ki jih pišejo preživeli revolucionarji in borec NOB iz velenjske občine
- Športne dogodke iz vašega kraja
- Brezplačno vam posredujemo PRAVNE NASVETE
- Zanimivosti za gospodinje, filateliste... Vsak drugi četrtek v »Šaleškem rudarju«: ZA VSAKOGAR NEKAJ

govodstva je vnovčila 208 sodnih sklepov v breme raznih gospodarskih organizacij in ostalih koristnikov družbenih sredstev. Iztržni znesek znaša 70 milijonov din, od česar odpade na stroške in obresti 7,7 milijonov din.

Med posameznimi gospodarskimi organizacijami je v letošnjem devetmesečnem obdobju najbolj neredno plačevalo upnike SGP »Vegrad« Velenje. Služba družbenega knjigovodstva je mnenja, da je nerednemu plačevanju v mnogih primerih kriv nepravilen odnos tega podjetja do obstoječih dolgov, saj se sodni sklepi v 13 primerih nanašajo na zneske pod 100 tisoč din, v 12 primerih med 100 in 500 tisoč din in v 9 primerih med 500 tisoč do 1 milijona dinarjev in le v 10 primerih od 1 do 4 milijone dinarjev, v 26 primerih pa se sodni sklepi nanašajo le na izterjavo obresti od zamujenih in v zvezi z njimi nastalimi pravnimi in izvršilnimi stroški.

Če pogledamo poslovanje gospodarskih organizacij v III. četrtletju

1965 skozi udeležbo elementov delitve v celotnem dohodku v primerjavi s prvim polletjem 1965, pa ugotovimo, da se je gospodarska reforma predvsem pod vplivom sprememb na področju cen negativno odrazila pri mnogih gospodarskih organizacijah, saj se je v III. četrtletju pri 13 gospodarskih organizacijah dohodek po poravnavi obveznosti znižal v glavnem zaradi povečane udeležbe porabljenih sredstev v celotnem dohodku.

V III. četrtletju ustvarjeni dohodek po poravnavi obveznosti v 5 primerih (»Galanterija«, »LIK«, tovarna usnja, gradbeni obrat RLV in »Vegrad«) ni zadoščal da bi kril bruto osebne dohodke po poravnavi obveznosti. Naštete gospodarske organizacije izkazujejo tako pri poslovanju v III. četrtletju izgubo iz nekritega ostanka osebnih dohodkov, medtem ko je v I. polletju letos ustvarjeni dohodek po poravnavi obveznosti ne le samo kril bruto osebne dohodke, temveč so ostala še sredstva za sklade.

## ZAPOSLENOST

Število zaposlenih se je v devetih mesecih letošnjega leta povečalo v primerjavi s istim obdobjem 1964 za 4,4 odstotke, od tega v gospodarstvu za 3,7 odstotkov, v negospodarskih dejavnostih pa za 9,2 odstotka, medtem ko je bilo po družbenem planu za leto 1965 predvideno, da bi se obseg zaposlenosti v celoti povečal za 7,9 odstotkov, od tega v gospodarstvu za 5,1 odstotek.

Gibanje zaposlenosti se torej giblje izpod planskih predvidevanj, pač pa so zaposleni v negospodarskih dejavnostih porasli za 4,1 odstotek iznad planskih predvidevanj.

Število zaposlenih v času izvajanja gospodarske reforme se je zmanjšalo predvsem v gospodarskih dejavnostih, pa tudi v času pred reformo kaže zaposlenost tendenco upadanja, pri negospodarskih dejavnostih pa se kaže nasproten pojav, na kar vpliva predvsem šolstvo.

Po podatkih zavoda za zaposlovanje delavcev se zaostajanje v zaposlovanju ne kaže v znatno večjem številu nezaposlenih.

V septembru je znašalo število zaposlenih:

- leta 1964 182 oseb (160 žensk in 22 moških) ali 1,9 odstotka,
- leta 1965 216 zaposlenih (185 žensk in 31 moških) ali 2,2 odstotka od skupnega števila zaposlenih in nezaposlenih, ki ga štejemo kot delovni potencial v določenem času.

Med nezaposlenimi še vedno prevladujejo nekvalificirani delavci, predvsem ženske. Problem zaposlovanja žena rešuje predvsem TGO »Gorenje«, ki zaposluje 472 žensk ali 18 odstotkov zaposlenih žena v občini.

Po podatkih zdravstvenega doma Velenje se je povprečje staleža bolnikov v občini od lanskega na letošnji oktober zmanjšalo od 6,1 odstotek na 4,6 odstotkov od skupnega števila zaposlenih. Na splošno je letos v oktobru v vseh delovnih organizacijah nižji stalež bolnikov z izjemo »Topra« in gostinskega podjetja »Sloga« Šoštanj, ki imata letos višji stalež.

## Frizerji ne bodo podražili uslug

Ze skoro ustaljena navada je, da ob prestopu v novo leto skoraj povsod zvišajo cene potrošnim dobrinam in obrtniškim uslugam. Pri teh podražitvah tudi frizerski saloni v sklopu komunalno obrtnega centra Velenje niso mogli stati ob strani. Potrebna so jim bila večja denarna sredstva za kritje vseh izdatkov, za dražjo elektriko, najemnino, potrošni material in za nešteto drugih izdatkov.

Zadnja podražitev gre na račun predpisane zveznega prometnega davka na frizerski material v višini 30 odstotkov, ker se smatra material, ki ga rabijo frizerji, kot luksuzni artikli. Uvrščanje frizerskega materiala med luksuzne artikle je povsem neupravičeno, saj te usluge že nekaj desetletij niso več luksuz, temveč kulturna potreba in osebna higiena. Več kemičnih preparatov, s katerimi delajo frizerji, bi lahko prej uvrstili med zdravila, saj z njimi zdravijo lase in lasišča.

Čeprav se je frizerski material znatno podražil, frizerske storitve v velenjski občini niso višje kot v drugih mestih, temveč celo nekoliko nižje. Zato so morali frizerski saloni komunalnega obrtnega centra poiskati notranje rezerve in smotrnejše razporediti zaposlene. Ukinili so mesto čistilke, tako, da sedaj čistijo poslovne prostore sami frizerji. Tudi perilo bodo prali sami s strojem in tudi likanje bodo opravili sami. Zaradi teh ukrepov zagotavljajo, da se po novem letu frizerske usluge ne bodo podražile! Celo nasprotnega mnenja so. Odobrene cene bi lahko znižali, če bi v občini zatrli šušmarstvo.

## HOTEL »PAKA« VELENJE

KONCERTNA  
NARODNA IN PLESNA GLASBA  
VSAK DAN, RAZEN PONEDELJKA

## PRED VI. KONGRESOM SZDL SLOVENIJE

# DOM »SVOBODE« RAZPADA

Kako potrebne so bile za nadaljnje delo SZDL izredne konference je pokazala konferenca v Pesju. Tu se člani krajevnega odbora SZDL

med seboj sploh ne poznajo, zato lahko brez dvoma ugotovimo, da je ležalo delo le na predsedniku in še nekaterih članih. Kljub temu pa so

v Pesju le nekaj naredili. Dobili so nov vodovod, novo cesto, dograjen bo nov most preko Pake, reka skozi naselje pa regulirana in adaptirana šola. Ze sedaj so sklenili, da bodo prihodnje leto, ko bo povsem obnovljena šola, s prostovoljnimi delom uredili njeno okolico.

Trenutno je največji problem v samem kraju razpadajoči dom Svobode. Električna napeljava je neuporabna. Uredili pa bi radi klubski prostor s televizorjem in drugo klubsko opremo, kjer se bi najčešče zbirala mladina.

OBCINSKI ODBOR IN KRAJEVNI ODBORI SOCIALISTIČNE ZVEZE SE TEMELJITO PRIPRAVLJAJO NA VI. KONGRES SZDL SLOVENIJE, KI BO 5. APRILA PRIHODNJE LETO. KRAJEVNI ODBORI SO IMELI IZREDNE KONFERENCE, NA ZADNJI SEJI IZVRŠNEGA ODBORA OBCINSKEGA ODBORA SZDL OBCINE VELENJE PA SO SKLENILI, DA BO REDNA KONFERENCA OBCINSKE ORGANIZACIJE 28. DECEMBRA.

IZREDNE KONFERENCE KRAJEVNIH ORGANIZACIJ SZDL SO PONOVO OŽIVELE DELO TEH ODBOROV, KI JE V NEKATERIH KRAJIH ZADNJE CASE NEKOLIKO ZAMRLO. ČLANI PA SO OPOZORILI NA VRSTO KRAJEVNIH PROBLEMOV, KI JIH BODO MORALE ZACETI RESEVATI TUDI KRAJEVNE SKUPNOSTI. POLEG TEGA PA SO NA IZREDNIH KONFERENCAH KRAJEVNA VODSTVA POROČALA O ENOLETNEM DELU IN ZACRTALA DELO PRI UVELJAVLJANJU UKREPOV GOSPODARSKE REFORME.

## PREVEČ NA SPLOŠNO

NA IZREDNI KONFERENCI V DRUŽMIRJU SO UGOTOVILI, DA JE NJIHOVA KRAJEVNA ORGANIZACIJA SZDL OBRAVNAVALA VSE PROBLEME PREVEČ NA SPLOŠNO. SE VEDNO NA VASI NE LOČIJO DOVOLJ KAJ DELA SZDL, KAJ KRAJEVNA SKUPNOST IN KAJ NAJ OBRAVNAVAJO NA ZBORU VOLILCEV. ZATO SO SE DOGOVORILI, DA BO SOCIALISTIČNA ZVEZA KOT NAJSIRSA JAVNA POLITIČNA TRIBUNA BOLJ KONKRETNO OBRAVNAVALA DRUŽBENO-POLITIČNE PROBLEME IN AKTIVIRALA VASČANE ZA URESNITVEV SMOTROV NASEGA SOCIALISTIČNEGA RAZVOJA.

Ko so na izredni konferenci v Družmirju pregledovali delo so ugotavljali, da je bila organizacija SZDL povsod navzoča. Skupaj z ostalimi krajevnimi organizacijami so dobro pripravili skupščinske volitve, krajevno proslavo ob 20-letnici osvoboditve pri spomeniku padlih borcev v Družmirju in vrsto drugih akcij.

Pri kmetijski zadrugi so povedali vlagateljem hranilnih vlog, da bodo tudi vse vloge pri kreditnih odsekih KZ valorizirali. To zagotovitev so vlagatelji sprejeli z zadovoljstvom.

Ker sedaj med denarnimi zavodi, ki naj bi valorizirali vloge, ni nikjer omenjenih kreditnih odsekov KZ, zato so na izredni konferenci SZDL v Družmirju člani spregovorili o tem problemu, ki zadeva marsikateri kmetijskega vlagatelja. Kreditni odseki KZ so denarne vloge uporabljali v reprodukcijske namene. To je prišlo kmetijski zadrugi tembolj prav, ker kreditov za zasebno kmetijsko proizvodnjo ni mogoče dobiti iz drugih virov. Zato so na konferenci menili, da je upravičeno pričakovati, v kolikor pri valorizaciji obresti za te vloge ne bodo upoštevane, da bodo vlagatelji te vloge dvignili. Predlagali so, da bi bilo potrebno vloge pri hranilnih kreditnih odsekih kmetijskih zadrug izenačiti z vlogami v drugih denarnih zavodih.

### Problemi ostajajo nerešeni

Člani SZDL so na nedavni izredni konferenci v Skalah ponovno ugotovili, da so precej krajevnih problemov na večjih sestankih že obravnavali, vendar jih kljub prizadevanju krajevnih skupnosti niso mogli rešiti. Njihovi problemi so znani; dogradili bi radi dom družbenih organizacij, popravili nekatere ceste, napeljali nov vodovod in v kraju uredili trgovino. Občina je odobrila za zgraditev doma družbenih organizacij 1 milijon dinarjev, vendar so jim zaradi rebalansa proračuna odobrili le 323.000 dinarjev. Vaščani si zelo želijo, da bi imeli svoj dom družbenih organizacij, saj bi se s to pridobitvijo zelo poživela družbena dejavnost.

Na večjih skupnih sestankih so obravnavali ograjo pri pokopališču, katero bi moral urediti rudnik lignita Velenje. Vendar krajevni skupnosti v Skalah še ni uspelo uveljaviti obveznosti, ki jo je že pred časom prevzel ta kolektiv.

## KONFERENCA SZDL V GORENJU

Pred kratkim je bila v Gorenju izredna konferenca SZDL. Obisk je bil kar številen. Vaščani so živahno razpravljali. Med drugim so govorili tudi o cesti v Skorno. Buldožer je že opravil svoje, potrebna bi bila le še skupna akcija vaščanov, da bi se dela končala. Kritično so ocenili tudi kooperacijo v živinorejli, češ da zadruga ne izpolnjuje svojih obveznosti po pogodbi. Tudi s cenno prodane živine niso zadovoljni. Sklenili so tudi, da bodo televizor, ki je last krajevnega odbora SZDL dali v osnovno šolo. Skorno. Razpravljali so še o ureditvi dohoda k pokopališču, ker je ta v zelo kritičnem stanju. Vsekakor je bila to zelo plodna konferenca.

P. L.

## ZAKAJ V VELENJE?

Zadnje leto so v PLEŠIVCU precej zgradili. Uredili so cesto iz Skal v Plešivec in obnovili šolo. Urejevati so začeli tudi pokopališče, ki so ga le delno uredili.

Kljub tolikšnemu uspelemu delu in trudu vseh krajevnih organizacij pa nekateri vaščani niso dovolj zainteresirani, da bi v Plešivcu uredili še druge nerešene komunalne probleme. Kot so ugotovili na izredni konferenci SZDL, se posamezniki odtegujejo skupnim nalogam in skupnemu delu. Prostovoljni prispevki, ki so jih vaščani zbirali za ureditev pokopališča niso bili v celoti pobrani, ker so nekateri odklonili ta prispevek. Upali so tudi, da bodo s prostovoljnimi delom uredili okolico nove šole že letos. Večkrat so organizirali delovne akcije, kot po navadi pa so se odzvali le redki vaščani, kot da bi bila šola samo za njihove otroke. V obnovljeno šolo je bilo vloženi 42 milijonov dinarjev, zato ureditev okolice za vaščane ne bi smela predstavljati posebnega problema. To delo bi morali že zdavnaj opraviti z veseljem vsi vaščani skupaj, učenci in tudi učitelji.

Na nedavni konferenci v Plešivcu so spregovorili o prešolanju višje skupine otrok na centralni šoli. Nekateri starši se sprašujejo zakaj morajo sedaj, ko so dobili v Plešivcu lepšo in boljše šolo, učenci višje skupine še vedno na prešolanje v Velenje. Problem postaja očitnejši sedaj, ko je na pragu zima.

Proces združevanja okoliških šol s centralno šolo, ni problem samo otrok v velenjski občini, ampak nastaja tudi drugje. Takšno prešolanje je nujno potrebno zaradi predmetnega pouka v višjih razredih osnovne šole in zaradi potreb po velikem številu učil v teh razredih. Nižje organizirane šole, takšna je tudi šola v Plešivcu, nikdar ne bi mogle nuditi tako kvalitetnega pouka, kot ga dajo učencem popolne osemletke.

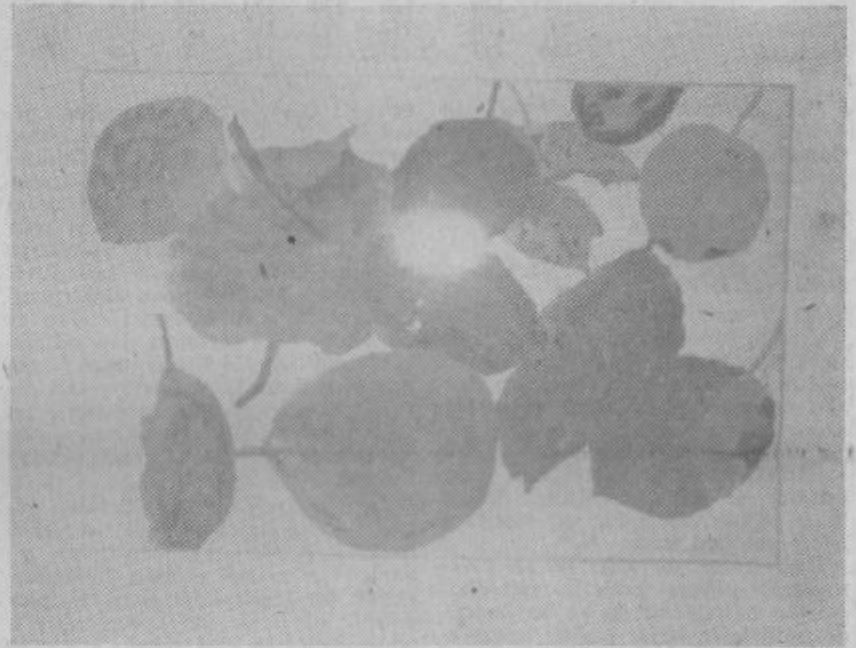
Največji problem za šolarje iz Plešivca je prevoz na centralno šolo. Prevoz je zaenkrat organiziran samo do karpnoftoma. Ker imajo ne-

kateri učenci do avtobusa po celo uro hoda, je šolanje v Velenju za njih precej naporno. Zdaj v zimskem času bi morali urediti pouk

na centralni šoli tako, da bi ga imeli prešolani učenci samo v dopoldanskem času in bi prišli domov še ob dnevu.

Predlagali pa so še drugo rešitev. Cesto iz Skal v Plešivec bi morali usposobiti za avtobusni promet vse do šole.

## MLADI USTVARJALCI IZ ZAVODNJE



Učenci osnovne šole v Zavodnji so pravi mojstri pri izdelovanju raznih likovnih stvaritev. Med njimi so nekateri izredno nadarjeni. Ríše in ostali izdelki Ivana Zlebnika, Andreja Ročnika, Silve Veterinik in Franca Stropnika, ki so razobešeni in razstavljeni po šolskih učilnicah, razodevajo nadarjene mlade risarje in likovne ustvarjalce. Material iz katerega delajo si pripravljajo učenci sami. Sami zgejo tudi oglje, ki ga uporabljajo pri risanju. Njihova razstavljena dela kažejo, da se likovno zelo samostojno izražajo. Izdelki iste tematike so povsem drugačni in različni. Ob koncu šolskega leta pa pripravijo razstavo najboljših del.

Tovariš Jože Svetina, ki na šoli vodi likovno vzgojo mladih učencev iz Zavodnje je povedal, da vedno menjajo tehniko risanja in oblikovanja, da ne bi postala likovna vzgoja za učence dolgočasna.

Na sliki: akvarel učenca Ivana Zlebnika.

Dr. A.K.

## GLASBENIK KORUN FRAN — KOŽELJSKI NJEGOVO ŽIVLJENJE IN DELOVANJE

(Nadaljevanje)

Korun Fran pa se ni bavil z glasbeno pedagogiko le teoretično kot pisec šol za razne instrumente, marveč je nastopal tudi kot praktičen pedagog-glasbeni učitelj.

Tako je dolga leta poučeval klavir in teorijo na Orglarski šoli v Celju, ki jo je ustanovil v času cecilijanstva kot posebne smeri v razvoju cerkvene glasbe v prvih letih tekočega stoletja znani celjski opatijski organist in skladatelj nabožnih pesmi Karl Bervar.

Na tej šoli je bila tako tudi z njegovo pomočjo tekom let vzgojena vrsta organistov, ki so prenesli svoje glasbeno znanje v slednjo kmečko vas in tam kot pevovodje tudi izven cerkve širili in pospeševali smisel za glasbeno kulturo.

Kompozicijski prvenci Koruna Franana segajo daleč nazaj še v čas pred dunajskimi leti. Najstarejše doslej ugotovljene kompozicije izvirajo iz leta 1883, torej iz časa, ko je bil star komaj 15 let.

Ker so bile prvi instrument, kateremu je posvetil vso svojo pozor-

nost in ljubezen, citre, je razumljivo, da so veljale tudi njegove prve kompozicije le temu instrumentu. To so bile razne harmonizacije narodnih pesmi, po narodnih motivih komponirane fantazije, koračnice in mazurke, kasneje pa tudi priredbe raznih skladb Mozarta, Beethovna, Chopina in drugih svetovnih mojstrov tedanje dobe, po katerih se je seveda tudi Korun Fran zgleđoval, ko se je lotil prvih korakov na glasbeni ustvarjalni poti.

Ti kompozicijski prvenci so seveda ostali v rokopisu, saj so bili le izraz avtorjeve porajajoče se ustvarjalne sile, ki ji je bilo treba dati izraza, vendar pa so na drugi strani imeli tudi svoj praktičen pomen, ker je z njimi nastopal avtor na internih prireditvah, veselicah in koncertih Gornješaleškega kmečkega bralnega društva.

Ko je Fran Korun v kasnejših letih že obvladal kompozicijski stavek in instrumentacijo, je napisal več originalnih citrarskih skladb, ki so bile tudi objavljene v »Slovenskem citraru«, glasbeni ediciji, za katero je poleg Josipa Mešička prispeval

največ kompozicij. Naj naštejem le fantazije »Na vasi« in »Nezvesta« ter transkripciji »Vse mine« in »Po zerku«.

V dunajskih letih je prešel Fran Korun k vokalni in širši instrumentalni ustvarjalnosti. Rezultat te dejavnosti predstavlja njegova prva zbirka raznih vokalnih in instrumentalnih kompozicij pod naslovom »Skladbe«. To zbirko je založila znana knjigarna L. Schwentner v Brežicah, natisnjena pa je bila v tiskarni Eberle in dr. na Dunaju leta 1898.

Na prvem mestu je bila objavljena Akšerčeva majestetična budnica, komponirana za moški zbor s spremljevanjem klavirja, sledila pa ji je nežna Gregorčičeva »Colnička«, uglasbena za kvartet; razen tega je izdal v tej zbirki še štiri samospeve Akšerčeve pesmi, dve skladbi za klavir, eno za violino, klavir in čelo, nekako ravnovesje z »Mi vstajamo« pa naj bi — po razporeditvi sodeč — vzdrževal v sredi velik mešan zbor s klavirjem »Slovan na dan« in na koncu mešan zbor »Slovenska pesem« s spremljanjem violine, klavirja in čela.

Če si predočimo vsebino te zbirke in razpored posameznih sklad, nam postane jasna idejna usmerjenost Koruna Franana v letih pred koncem preteklega stoletja. Poudarek je veljal slovanstvu, ki se prebujala z Akšerčevimi »Mi vstajamo«, razširjala in utrjuje s proroško »Slovan na dan« in obljublja zvestobo samo sebi s Stritarjevo »Slovensko pesmijo«.

To zbirko je tedanja kritika ugodno sprejela in poudarila, da gre za kompozicijsko dovršene zборе in, da so vse kompozicije izraz iskrenega in nežnega avtorjevega čustvovanja.

Tej je sledila leta 1907 na Dunaju izšla zbirka izključno instrumentalnih kompozicij pod naslovom »Slovenski plesi«. Gre za klavirske skladbe, prirejene tudi za orkester, ki naj bi bile tovrstni izraz našega slovenskega glasbenega občutja.

Posamezne kompozicije so izšle v »Lavoriki«, ediciji Glasbene matice v Ljubljani, leta 1903 pa je bil objavljen v »Novih akordih« znani in priljubljeni kvartet »Potrkali na okno«.

Tudi po letu 1903 je Fran Korun želel objaviti zlasti vokalne glasbe v »Novih akordih«, pri tem svojem stremeljenju pa ni imel več sreče, ker se je v tedanjem glasbenem življenju čedalje bolj uveljavljala pozna romantična in moderna

smer z dr. Góymiroom Krekom na čelu, ki je bil široko razgledan intelektualec in pobudnik modernih stilnih smeri v glasbenem ustvarjanju, za odmirajoče romantične smeri in njim ustrežajočo kompozicijsko tehniko pa ni imel razumevanja, tako da je prihajal nenehno v konflikt ne le s Korunom Franom, marveč tudi z vsemi preostalimi slovenskimi predstavniki romantične glasbe.

Korun Fran je bil vse preveč nežne čustvene narave, da bi lahko brez boli v srcu spremljal nujni spopad med starim in novim in se je zato z občutkom zagrenjenosti zaprl vase in zvest svojemu občutju še nadalje ustvarjal, vendar pa teh stvaritev svojih poznih let ni več objavil.

V tem času nastala številna vokalna in instrumentalna dela predstavljajo njegovo glasbeno zapuščino, ki jo je leta 1954 prevzela v ravnstvom Univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Ta bogata zapuščina čaka sedaj trenutka, da se je bo lotil zainteresirani muzikolog in podal avtoritativno sodbo o prispevku Koruna Franana k zgodovinskemu razvoju slovenske glasbe in glasbene pedagogike.

V njegovi zapuščini so zlasti vidne uglasbene Akšerčeve balade »Poslednje pismo«, »Balada o potresu«, »Javor in lipa«, »Brodnik« za moški odnosno mešan zbor s spremljevanjem klavirja ali orkestra nadalje

ANTON INGOLIČ

# Črni labirinti

ROMAN V NADALJEVANJIH

15

danes! Tudi s kajenjem je bilo tako: čez noč ga je opustil. Morda bo najbolje, da zavije kar tule na levo! Ne! Sel bo mimo, tod ga že deset let vodi pot v jamo in domov.

Vendar so mu bile noge z vsakim korakom mehkejše. Pognal se je na drugo stran.

»Klep, Klep!«

»Pridi, Klep!«

Pred vhodom v kavarno so stali Obran, njegov zet Andrej in še nekdo.

»Nisem žejen!«

Klep se še nikoli ni tako debelo zlagal.

»Beži, beži«, ga je zavrnil Obran, »kateri rudar ni žejen, ko pride iz jame?«

»Žejen ali ne,« je Klep popustil, »ne utegnem, delo imam.«

»Kakšno delo?«

Moral je nazaj na ono stran.

»Poobedujem, potem grem nalagat premog. Stiri ure.« Ker je Andrej odprl vrata in s tovaršiem stapil v kavarno, je na ulico udaril vabljiv vonj po vinu in pivu. Klep se je namenil dalje. Vendar se je še obrnil in naglo povedal: »Ančka se je odločila. Vrnila se bova na pomlad, z avtomobilom!«

»Kam se ti vendar mu-di!« Obran je zgrabil Klepa za rokav. »Torej se je odločila? In avtomobil boš kupil?«

Obran je bil Klepu kakor drugi oče, zato ni mogel kar tako dalje. Ustavil se je in opravičujoče razložil: »Da, avtomobil, seveda ne novega, takega za dvesto tisoč, največ za dvesto tisoč, največ za dvesto tisoč. Koritnikovi imajo novega. Seveda, tam služijo trije. Ob treh nastopim.«

Sunkovito se je obrnil.

»Čakaj, čakaj, Klep! Po-vej natančno, to je ven-dar...«

Klep ni poslušal Obrana, toliko da ni stekel do križišča, kjer je ostro zavil na levo. Selo ko je prispel v Rue des nations, je spet stopal s svojim navadnim umerjenim korakom.

Od daleč je zagledal Marjetino Linko in njenega dve leti starejšega brata Tinčka. Za trenutek se je ustavil v svojem tihem samogovoru, potem pa z lepo mislijo stopil v bližnjo slašičarno.

Pred stanovanjem sta se mu otroka obesila vsak na eno roko.

»Danes tudi niste našli cukrene žile?« je pričakujoče vprašalo dekletce.

»Našel sem jo, našel,« je Klep smehljaje odgovoril. »Strogi paznik je, kot navadno imam ves čas oči na moji lopati. Vendar se mi je posrečilo zmakniti prgišče cukrenih koščkov. Glejta!«

Linka je naglo segla po zavojčku bonbonov in od-

Kak teden ali dva bi na izkopu že zdržal, ampak to je premalo, in najbrž bi me po nekaj tednih tako zdelalo, da bi me potem zares dali iz jame. Kolikor bi na izkopu zaslužil več, bi zunaj dobil manj.

Slekel se je, nekajkrat črno pljunil in stopil pod vroč tuš. Po prsih, trebuhu in nogah so se potočili črni potočki, obšla ga je mehka utrujenost. Monsieur Bernard ima prav: preden bi začel na izkopu, bi moral stopiti k staremu Julijenu. Stari Julien pa Klepu ne bo kopal jame! Zapri je vročo vodo in odprl mrzlo. Zacepetal je z nogami in zakrilil z rokami, šele potem se je mirno predal hladnemu curku. Da, popoldansko delo! Pri kakem trgovcu ali obrtniku. Kmetje so predalec in tam nikoli ni bilo kaj prida zaslužka. Ne doma ne tu na Francoskem. Najti si mora zunanje in ne pretežko delo: štiri, pet, največ šest ur na dan. Ne gre samo za dva, tri tedne, marveč za šest, morda celo sedem mesecev, in gre za to, da se domov ne vrne izžet starac, mrlič.

Stopim domov, se najem in pojdem na proizvodnjanje, je sklenil, ko si je zapel zadnji gumb, in naglo zapustil rudniško zgradbo.

Popoldansko delo je imel še preden je prišel domov. Ko je namreč šel mimo ve-

13

likih kupov premoga in videl, kako ga nalagajo ženske in otroci, je popražal, če jim je potrebna delovna sila. Več kot potrebna. Od sedmih zjutraj do sedmih zvečer. Zdaj na jesen bi vsi rudarji hkrati hoteli kurivo. Dogovoril se je za štiri ure, od treh do sedmih. Enodnevnj zaslužek ni bil velik, toda ko ga je pomnožil s sto petdeset, se mu je pokazala čedna vsotica.

Malokdaj je bila Klepu pot domov tako prijetna. Res, sonca ni bilo, zakrivali so ga sivi oblaki, iz katerih je moralo še pred kratkim rositi, kajti ulice in strehe so bile mokre: vendar ne v središču Le Briexa, kjer so bile ulice široke in hiše visoke, ne v koloniji, kjer ulice niso bile asfaltirane, hiše pa so bile le pritlične s podstrešnimi sobami, ni bilo tiste puščobe kot navadno. Ljudje so hodili hitreje in govorili glasneje, otroci so se vesele podili sem in tja, tudi promet je bil živahnjši. Koliko avtomobilov! Novih in še več starih. Je današnji dan kaj posebnega ali pa doslej ni opazil avtomobilov najrazličnejših oblik, tipov, znamk in starosti? Na trgu so parkirali kar štirje. Ustavil se je in si jih z zanimanjem ogledoval. Zares, čedna je takale stvarca. Mehki sedeži, nad glavo streha, naokoli okna. Samo

pahnila Tinčkovo roko.

»Stran! Rekel si, da v jami ni cukrene žile. Misliš, da je res ni, če je ne najdejo oče in dedek pa stric Vinko?«

»Spodaj je samo premog pa kamen,« je trmasto vztrajal Tinček, pri tem pa poželjivo gledal na zavojček v Linkinih rokah.

»Seveda,« je štiriletna sestrica odločno zavračala njegove poglede, »premog in kamen, vmes pa cukrena žila! Kajne, stric Klep?«

»No, no,« je Klep miril otroka z besedami, glasom in dobrovoljnim smehljajem, »lepo si razdelita.«

»Dobiš polovico,« je Linka bratcu nastavila nož, »če vzameš besede nazaj!«

»Spodaj je cukrena žila,« je Tinček priznal, »ampak samo sosed Klep naletijo nanjo, seveda, kadar imajo srečo.«

Ko si je Linka potisnila v usta kar pol pesti raznobarnih, malce lepljivih bonbonov, je še povedal s hudomušnim smehljajem: »Zgodilo se bo, da ne bo paznika, in tedaj bova dobila cel vagonček sladkorčkov!«

»Da, cel vagonček!« je dekletce pritrđilo resno in s polnimi usti. »Delila jih bova, vsi otroci v koloniji jih bodo dobili.«

»Daj mi polovico,« je zahteval Tinček, »natančno polovico!«

Klep je bil že pri vratih v svoje stanovanje. Pomla-

16

di jima je bil prvič prinesel bonbone. Hudo sta se začudila. »Stric Klep, od kod imate bonbone?« »Ni so bonboni, otroka, to so koščki cukrene žile, na katero sem danes naletel. Danes je namreč dvajset let, kar sem se prvič spustil pod zemljo. Slajši so kot bonboni. Poskusita!« »Res, boljši so.« Od takrat ni imel miru pred njima. Toda Tinček ne verjame več v cukreno žilo. Kdaj bo izgubila vero še Linka? Sicer pa... Hitro je izračunal, koliko bi znesli bonbončki v šestih, sedmih mesecih. Ustrašil se je številke. Se enkrat bo kupil bonbonov, potem pa povedal, da je to s cukreno žilo bila le pravljica, spodaj v jami zares ni nič drugega, kot premog, kamen, prah in zatohel zrak.

Vrata v stanovanje so bila zaklenjena. Ančka je bila ob tem času vedno doma. Seveda, se je domislil, ko je potegnil ključ izpod predpražnika, stopil v kuhinjo in pogledal na budilko, navadno sem prihajal uro, tudi dve pozneje, tako zgodaj me domov ni bilo že leta in leta. Skoda, da je ni.

Siroko bi odprla oči, ko bi ji povedal o delu in avtomobilu. No, zvedela bo, ko se bo zvečer vrnil z dela. Se bolje. Najbrž je šla v trgovino ali k šivilji. Ampak kakšna želja! Kako se

14

gumbob, vzvodov in ročic je preveč in krmilo je videti tako šibko in krhko. Se bo navadil šofiranja? Zakaj se ne bi? Je takoj zavrnil svojo malodušnost. Ne bo pri rudar, ki bo sedel za volan. Ali niso pri Gillesu že večkrat govorili o nekakšnih tečajih?

»Gospod, na koliko pride takšnele voz?«

Vesel je bil, da se mu je posrečilo oprášati mirno, neprizadeto.

»Ste kupec?«

»Sem, seveda še ne zdaj, takole na pomlad.«

»Ni naprodaj.«

»A cena?«

»Za pol milijona ga ne bi dal.«

Pol milijona? Niso pri Gillesu govorili, da dobiš star, rabljen avto tudi za pol te vsote?

Na oni strani se je naglo ustavil precej izdelan dvosedežni avtomobil. Kolesa so podrsala, zavore zaškripale, menda so zaškripale celo šipe. Stopil je čez trg.

»Gospod, kakšna je cena?«

»Dve sto tisoč!« Majhen, zavaljen možakar z zamazčeno čepico na zabuhli glavi je pomolil proti Klepu dobro gojeno desnico. »Udarite!«

»Zdaj se ne, šele čez šest, sedem mesecev. Kje vas najdem, gospod?«

»Mene boste lahko našli, tegale voza pa že drugi te-

den ne bo več. No, stopetindevetdeset tisočakov!«

Klep je možakarju komaj dopovedal, da kupčije ne more skleniti, ker še nima toliko denarja.

»Ce je tako, kaj me nadlegujete!« je zabrudal možakar, zaklenil avto in stopil v bližnjo trgovino z železnino.

Klep je pohitel proti Rue des nations. Prijetno je, če ima človek pred seboj visok, vendar dosegljiv cilj: avtomobil, star avtomobil. In z njim vse drugo: vrnitev na Bukovec, srečanje z materjo, Stefkovo žlobudranje, domače sonce in zelenje, modrino domačega neba, zdravje, skratka: novo, lepše življenje. Seveda bo moral trdo delati in marsičemu se bo moral odreči. Kajenje je opustil že pred vojno. Za obleko ni nikoli razmetaval, tudi drugih reči si ni kupoval. Toda pijača? Zadnja leta je precej zaslužka steklo po vedno žejnem grlu, čeprav bi bi bilo za pljuca bolje, da bi bil manj. Ni mogel drugače. Toda zdaj je s poplivanjem končano. Namesto da bi ob popoldnevih posejal pri Gillesu, bo nalagal premog!

Konec ulice se je pokazal velik, kričaje vabljiv napis: CAFE CHNEZ GILLES. Naj že danes ne vstopi? Niti za toliko, da bi zvrnil čašo piva? Da, že

17

je le mogel Obranu tako debelo zlagati? Mu je verjel? Najbrž ne. Stopil je v shrambo. Po vrsti je začel jemati steklenice v roke. V prvih petih ni bilo niti kaplje, v zadnjih treh pa je bilo v vsaki za en požirek vina. Ni bilo prida, vendar je ohladilo osušeno grlo. Potem je vzel iz pečice pripravljeno kosilo, si urezal kos kruha in poobedoval. Ko je spravil vse, je stopil spet v shrambo in segel med steklenice. Zaman jih je jemal s police, niti kaplje ni stisnil iz njih. Vrnil se je v kuhinjo in se izgubljeno oziral po njej. Pogled mu je obstal na gajbici. Grlici, skoraj sem pozabil na vaju. Vode nimata. Takoj, takoj! Ampak za nas rudarje ni slabše pijače od vode. Seveda, če ne bo drugače, bom moral... Napravil je požirek. Fej! Ne, ne bolje bo trpeti žejo. Ančka bo odslej kuhala več kave, za v jami in tudi za zunaj. Samo do pomladi. Na Bukovec bo v kleti gotovo našel sodček tepkovca in trebušasto pletenko žganja. V tretjem pismu so mati pisali, da je sadna letina prav dobra. V lesi bo čakalo nekaj kosov suhega mesa, v tunki nekaj parov masnih klobas. Telička bodo prav tedaj odstavili, da bo dovolj mleka: kokoši bodo začele nositi jajca; krompirja, zelja in repe pa tako ni ni-

koli primanjkovalo. Za kruh, govedino in drugo bo zaslužil spodaj v Topoli. In seveda tudi za bencin. Poizvedeti mora katere znamke avtomobil žre najmanj bencina. Tudi to je važno. Stopil bo h Gillesu in... Prekleti Gilles! V jami, na poti v jamo in domov grede bo izvedel, na kaj mora paziti pri nakupu avtomobila. Ampak kod hodi Ančka?

Malo je še počakal, potem pa se le odpravil z doma.

Ni še napravil treh korakov, ko je zagledal Ančko kako je prihitela izza prve ga ovinka. Umaknil se je nazaj na prag.

Ančka se je zavzela, ko ga je zagledala.

»Ze doma?!«

Se huje se je zavzela, ko ji je povedal, kam se odpravilja.

»Boš zmogel?« je vprašala.

»Govoril sem z gospodom Bernardom, rekel je, da mi popoldansko delo ne bo škodovalo. Zaslužil ne bom mnogo manj kot v jami, delal pa samo štiri ure, od treh do sedmih.«

»Samo da se ti bolezen ne bi poslabšala!« je rekla Ančka zaskrbnjeno, vendar ni zadržala Klepa, ko je s praga stopil spet na ulico.

Toda ko je bil konec hiše, je zaklicala za njim: »če avtomobila ne bo na pomlad, bo pa na jesen. Ne mu-di sel!«

Stritarjeve »Pomladne pesmi«, zbirka deset Stritarjevih pesmi pod naslovom »V solzni dolini« in 12 Resmanovih pesmi, samospèvi s klavirjem.

Od instrumentalnih del naj omenimo le dve klavirski sonati, dalje uverturo »Domovini« za klavir in pihala, fantazijo za orkester »Bodi zdrava domovina«, varijacije »Po jezuru« za dva roga in orkester, parafrazo za godalni kvartet »Iz domovine«, veliko simfonično glasbeno sliko v treh delih iz leta 1920 pod naslovom »En večer, eno noč in dan v jugoslovanskem vojaškem stanu« ter končno fantazijo za veliki godalni orkester »Lahko noč«.

Večja vokalno-instrumentalna de-

Ob 30-letnici smrti glasbenika Frana Koruna-Koželjskega, je bila v delavskem klubu razstava nekaterih njegovih del.



la predstavljajo trilogija »Jugoslavija« iz leta 1917, to je suita velikih mešanih zborov s spremljanjem klavirja ali orkestra (»Mi vstajamo«, »Slovan na dan«, »Slovanska pesem«), dalje valček po narodnih motivih za moški zbor s klavirjem in orkestrom »Savca in Dravca«, od oderskih del pa bodi posebej omenjena spevoigra »Mlada Zora« iz leta 1922 v treh dejanjih in z 18 glasbenimi slikami. V tej spevoigri nastopa pet solistov, moški in mešan zbor ter orkester, prizorišče dejanja pa je grad Rifornik.

Poudarjeno je že bilo, da je Korun Frana v vseh letih njegovega ustvarjanja vodila ideja, da je delati za narod, povzdigo njegove kulture in utrjevati njegovo zavest samobitnosti. V ta namen je zbral tudi 150 modernih pesmic, jih priredil za violino s spremljanjem klavirja in izdal v treh zvezkih pod naslovom »Album slovenskih napevov«.

Iz istih idejnih pobud so nastali tudi »Staroslovenski plesi« (visoki rej, običajni rej, sedmica, potrkan ples in kolo). Ti plesi so sestavljeni v obliki suite po pesmih in plesih iz Ziljske doline. Pri tem se je Korun Fran s pridom posluževal zapisov narodnih pesmi znanih zbirateljev narodnega blaga Sterkija in Kuhača.

Iz vsega doslej povedanega sledi vsekakor utemeljena trditev, da je bil Korun Fran izredno plodovit glasbeni delavec, da ni bil poleg svojega rednega poklica le glasbeni ustvarjalec na najrazličnejših področjih, marveč tudi glasbeni teoretik in praktični vrhu vsega še zbiratelj narodnega blaga, pevovodja in dirigent. Razen tega lahko zatrjujemo, da je vse to njegovo delo vodila ideja slovenske samobitnosti in bratske povezanosti s preostalimi slovenskimi narodi.

Konec prihodnjic

# Iz Vegrada Delavski svet sprejel začasni pravilnik o delovnih razmerjih

(Nadaljevanje)

**POSEBNI POGOJI:**

- aktivni udeleženci NOB leta
  - 1941 — 5 dni
  - 1942 — 4 dni
  - 1943 — 3 dni
  - 1944 — 2 dni
- sama mati z otrokom do 7 let starosti — dodatno 4 dni.
- Delovni in vojni invalidi nad 50 % — 2 dni.

4. Delavci na delovnih mestih, kjer je večji fizični napor, kot so:

- buldožerist: dodatno 2 dni,
- bagerist: dodatno 2 dni,
- žerjavist: dodatno 2 dni,
- minirji: dodatno 2 dni,
- vrtnici v kamnolomu: dodatno 4 dni.

Dopust na podlagi posebnih pogojev pripada ne glede na tabelo, a skupaj ne more znašati več kot 30 delovnih dni.

Ne glede na zgornjo tabelo, pripada dodatni dopust na podlagi posebnih pogojev, a skupaj ne more znašati več kot 30 delovnih dni.

Mladim delavcem, ki še niso stari 18 let, pripada dopust, izračunan po določbah čl. 51 in povečan za 7 delovnih dni.

Kadrovska služba podjetja mora vsakemu delavcu, v skladu s čl. 50 in 51, izdati odločbo, koliko dopusta mu pripada, najkasneje 30 dni pred izkoriščanjem dopusta. Proti odločbi se lahko delavec pritoži kadrovske socialni komisiji, če smatra, da mu dopust ni bil določen v skladu s čl. 50 in 51 tega pravilnika.

Pravilnik nadalje določa, da ima delavec pravico koristiti dopust enkratno, na zahtevo delavca pa tudi deljeno. Predvsem pa ne morejo dopusta planirati in koristiti izven gradbene sezone. Tisti, ki želijo izkoristiti dopust v počitniških domovih, ob morju ali planinah, jim je potrebno to omogočiti tudi v poletnih mesecih.

**IZREDNI DOPUST DO 7 DNI V LETU**

Delavci imajo pravico koristiti do 7 dni izrednega dopusta z nadomestilom osebnega dohodka v posameznem koledarskem letu v naslednjih primerih:

- osebna poroka — 3 delovne dni,
- porod žene — 2 dni
- smrt v ožji družini (oče, mati, zakonec, otrok — 3 dni, ostalo sorodstvo od 1 — 3 dni.
- udeležba na raznih športnih tekmovanjih — od 1 — do 3 dni,
- polaganje strokovnih izpitov po želji delavca:
  - 1 — do 3 dni
- za druge neodložljive opravke po nalogu oblastnih organov:
  - 1 dan
- v primeru preselitve:
  - 1 dan
- rojstni dan — 1 dan po treh mesecih zaposlitve.

Dopust po teh kriterijih odobrava na zahtevo delavca direktor podjetja na predlog vodje kadrovske službe, razen za rojstni dan, katerega koristi po obvestilu kadrovske službe.

Preverjanje upravičenosti do odsotnosti z dela po tem času se ugotavlja na način, da delavec predloži uradno potrdilo ali pa na kak drug način dokaže, da je upravičen do odsotnosti z dela. Za odsotnost z dela po tem času pripada delavcu nadomestilo v višini, kot če bi bil na delu.

**IZREDNI DOPUST ZA STROKOVNO IZPOLNJEVANJE**

Za strokovno izpolnjevanje posameznega delavca, ki je v interesu podjetja, lahko upravni odbor podjetja na predlog pristojne kadrovske-socialne komisije, odobri dopust z nadomestilom tudi daljši od 7 dni. Istočasno določa višino nadomestila, ki pa ne more biti večje, kot če bi bil na delu in ne manjše od 50 % OD preteklih treh mesecev.

Porodniški dopust pravilnik ureja isto kot TZDR in sicer: Za nosečnost in porod ima delavka pravico do porodniškega dopusta, ki traja brez presledka 133 dni.

Z zdravniškim izvidom sme nastopiti delavka porodniški dopust 45 dni pred porodom, mora pa ga nastopiti 28 dni pred porodom. Z upoštevanjem značaja proizvodnje in strukture delovne sile, določa pravilnik pod določnimi pogoji tudi koriščenje dopusta brez nadomestila. Ta določila so:

Za osebne opravke lahko delavec koristi dopust brez nadomestila potem, ko je že izkoristil letni dopust z nadomestilom. Ta dopust odobri direktor podjetja na predlog odgovornega vodje delovne enote, če mu organizacija dela in druge proizvodne naloge to dopuščajo. Takšen dopust sme znašati največ 30 koledarskih dni v posameznem letu. Če zmanjka dela se lahko delavec in vodja enote dogovorita za koriščenje dopusta brez nadomestila, ki ne more biti daljši od 30 dni. Tudi v teh primerih mora izdati odobritev direktor podjetja.

Zaradi šolanja ali strokovne izpopolnitve lahko na željo delavca odobri upravni odbor izredni dopust brez nadomestila, največ 3 mesece v posameznem poslovnem letu.

V primeru teh odsotnosti delavec ostane še naprej član delovne skupnosti, njegove pravice, ki se pridobije z delom na podlagi dela, pa mirujejo.

Delavci, ki vzdržujejo in živijo ločeno od svoje družine v delavskih naseljih ali drugih začasnih objektih po gradbiščih, imajo pravico, da enkrat mesečno ali vsaj vsake 3 mesece obiščejo svoje družine. Način in pogoji so predpisani v posebnem pravilniku o dela prostih dnevih.

Ce delavec brez vednosti podjetja izostane z dela mora v roku 24 ur sporočiti zakaj ni prišel na delo in kdaj se bo zopet vrnil. Po prihodu na delo mora vsak izostanek opraviti. V primeru neopravičenega izostanka z dela izgubi delavec vse pravice do osebnega dohodka in do otroškega dodatka, če je do njega upravičen. Ce delavec ne opraviči izostanka z dela, stori kršitev delovne dolžnosti in se uvede proti njemu postopek za storjeno kršitev.

**UDELEŽBA DELAVCA PRI DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE**

Začasni pravilnik o delovnih razmerjih v svojih določilih samo načelno govori o pravic delavcev — člana delovne skupnosti — na osebni dohodek, ki zavisi od osebnega prizadevanja, uspeha delovne enote in podjetja kot celote.

Pravilnik določa: Delavec ima na podlagi svojega delovnega prispevka glede na delovne in poslovne uspehe delovne enote, v kateri dela in delovne organizacije kot celote, pravico biti udeležen pri delitvi sredstev, ki jih delovna skupnost nameni za osebne dohodek (osebni dohodek).

Nihče ne sme delavca prikrašati za pravico, da ne bi pri delitvi sredstev za osebne dohodek uveljavil svoje udeležbe glede na svoj delovni prispevek, ugotovljen po osnovi in merilih, ki jih je delovna skupnost samostojno postavila.

Delovni prispevek delavca se ugotavlja in vrši izplačilo osebnega dohodka po veljavnem pravilniku o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, če ni s tem pravilnikom za posamezne pogoje drugače določeno in po določbah temeljnega zakona o delovnih razmerjih, v kolikor so posamezna določila pravilnika v nasprotju s temeljnim zakonom.

**ODGOVORNOST DELAVCA DELOVNI SKUPNOSTI**

Začasni pravilnik precej obširno in podrobno ureja vprašanje odgovornosti delavca. Namen tega je, da se zagotovi red in disciplina v podjetju, pa tudi v interesu članov delovne skupnosti, da so lahko ključni na odgovornost zaradi kršitve delovne discipline samo za tiste kršitve, ki so navedene v pravilniku in jih je najvišji organ v podjetju s pravilnikom določil.

Disciplinska organa oziroma pristojnost za izrekanje ukrepov (disciplinskih kazni) proti kršilecema imata:

- komisija za izrekanje ukrepov za kršitve delovne dolžnosti, ki jo imenuje delavski svet podjetja;
- o izključitvi delavca iz delovne skupnosti zaradi hujše kršitve delovnih dolžnosti, odloča na predlog komisije iz prejšnje točke, delavski svet podjetja.

Samo delavski svet podjetja lahko odloča o izključitvi iz delovne skupnosti zaradi hujše kršitve delovne dolžnosti s tajnim glasovanjem in se mora za ukrep izreči več kot polovica vseh članov delavskega sveta.

Za kršitve delovne dolžnosti se lahko izreče samo ukrepe (kazni), ki jih določa TZDR. Te so:

- opomin;
  - javni opomin;
  - zadnji javni opomin;
  - izključitev iz delovne organizacije.
- Opomin in javni opomin se izrečejo delavcu za lažje kršitve delovne dolžnosti, zadnji javni opomin in izključitev iz delovne skupnosti pa se izreče samo za težje kršitve delovne dolžnosti.
- Lažje kršitve delovne dolžnosti so:
- nevestno opravljanje dela;
  - zamujanje ali predčasno zapuščanje delovnega mesta;
  - neopravičen izostanek z dela do 3 dni;
  - oviranje drugih pri delu;
  - opravljanje zasebnih opravkov v delovnem času;
  - nedostojno obnašanje nasproti sodelavcu pri delu;
  - nepravilni odnos do sodelavcev lažjega značaja;
  - premašanje spletke in ustvarjanje nezdravih odnosov;
  - kajenje v delovnih prostorih in bližini objektov, kjer to ni dovoljeno;
  - zapuščanje delovnega mesta brez odobritev ali vednosti pristojnega delavca;
  - vsako dejanje ali opustitev, ki ovira ali onemogoča pravilno delovanje podjetja;
  - nezadostna akrib za pravilen pouk in delo vajencev ter praktikantov, ki so dodeljeni na strokovno usposabljanje;

13. neupoštevanje določb pravilnikov in organizacijskih predpisov podjetja, če se z njimi ne povzroči hujših posledic ali gnotne škode;

14. neprijavljanje nastalih sprememb glede bivaljsča in družinskega stanja, če to zahteva veljavni predpis.

Hujše kršitve delovne dolžnosti so:

- ponarejanje listin ali dajanje nepravilnih podatkov z namenom, da bi se na neopravičen način pridobile pravice iz dela ali v zvezi z delom;
- zloraba položaja ali preokrajitev pooblastil;
- namerno ali neredno opravljanje delovne dolžnosti, kar povzroča zavlačevanje ali zastoj pri delu ter vsaka druga malomarnost v zvezi z opravljanjem delovnih dolžnosti, zaradi katerih bi nastale škodljive posledice za podjetje;
- prinašanje alkoholnih pijač na delo, prihod na delo v vlnjenem stanju in pijanost med delom;
- neopravičen izostanek z dela, ki traja brez presledka več kot 3 dni ali 5 dni s presledkom v teku enega meseca;
- samovoljno prenehanje dela v podjetju brez upoštevanja časa, ko mora delavec še ostati na delu v primeru prenehanja delovnega razmerja po volji delavca ali brez njegove privolitve;
- povzročitev premoženjske škode na premoženju, s katerim upravlja podjetje ali druga delovna organizacija zaradi namernega ali nevestnega opravljanja delovnih dolžnosti;
- prisvajanje ali neopravičeno uživanje sredstev družbenega premoženja, s katerim upravlja delovna skupnost ali omogočanje tretjim osebam do neopravičenega uživanja sredstev družbenega premoženja, pridobivanja gnotnih koristi, sprejemanje daril in drugih ugodnosti v zvezi z delom v podjetju;
- povzročitev škode podjetju zaradi sklenitve neugodnih pogodb ali poslov, dajanje nasvetov za sklepanje takšnih pogodb ali lahkomišelnost sklepanje pogodb, ki se ne morejo realizirati oziroma katerih realizacija je škodljiva za podjetje;
- povzročanje neredov ali pretepev v podjetju, naselju ali menzi, hujša kršitev hišnega reda, igranje kart v domovih in naseljih;
- navojarjanje sodelavcev k povzročitvi ali izvršitvi kršitve delovne dolžnosti ali navojarjanje h kaznivim dejanjem, nemoralnemu življenju ali netovariškemu odnosu do sodelavcev;

12. neupoštevanje ukrepov za higiensko-tehnično varnost pri delu, opustitev ukrepov za varnost ljudi ali zaupanih stvari;

13. neupravičena ali nedovoljena odklonitev izvršitve delovnih nalogov, ki jih izdajajo pristojni organi podjetja oziroma neposredno nadrejeni vodja del;

14. odklonitev podatkov ali nepooblaščen dajanje podatkov ali dajanje netočnih podatkov, ki se morajo po veljavnih predpisih dati pooblaščenim organom, zavodom ali organizacijam;

15. malomarno ravnanje z zaupanimi stvarmi, spisi in dokumenti, če je to povzročilo negativne posledice;

16. slabo in nekvallitetno delo, opustitev priprave napak pri gradnji, materialu in orodju ter strojih;

17. neupravičeno zaračunavanje potnih in sešitvenih stroškov;

18. ponovitev lažje kršitve delovne dolžnosti;

19. izdajanje poslovne tajnosti podjetja po veljavnem pravilniku;

20. kršenje organizacijskih predpisov in drugih internih pravilnikov, če s tem povzroči hujšo posledico in gnotno škodo;

21. odklonitev dela v podaljšanem delovnem času, kadar se odredi v skladu s pravilnikom in nujnih primerih pri elementarnih nezgodah;

22. samovoljna zamenjava delovnega mesta;

23. aramotenje in zlonamerno obrekovanje svoje ali druge delovne skupnosti, organov upravljanja in predstavitev;

24. opustitev uvedbe postopka zaradi kršitve delovne dolžnosti ali materialne škode — prekrivanje dejstev;

25. pridobitev osebne gnotne koristi ter sprejem daril in drugih ugodnosti v zvezi z delom, ali neupravičeno uporabo denarja, vrednostne papirje ali zaupane stvari v svojo korist ali koga drugega.

Za hujše kršitve delovne dolžnosti, ki pomenijo posebno nevarnost, štejejo predvsem kršitve, ki povzročajo nevarnost za življenje in varnost delavcev, ali kršitve, ki povzročajo nezadovoljstvo v večjem obsegu med delavci, večje motnje ali zastoj v produkcijskem procesu, večjo materialno škodo v podjetju ter vse vrste in oblike gospodarskega kriminala, kakor tudi pretepe, ustvarjanje nereda v podjetju in samovoljnega zapuščanja dela, ki traja več kot 3 dni.

Za začetek postopka zaradi kršitve delovne dolžnosti so v podjetju pooblaščen: delavski svet, upravni odbor, direktor, šef strokovnih služb in vodje delovnih enot.

Rok, v katerem zastara pravica uvesti postopek zaradi lažje kršitve delovnih dolžnosti znaša 1 mesec, za hujše kršitve pa 6 mesecev od storjene kršitve.

Za uvedbo postopka proti kršilec delovne

dolžnosti se vložijo zahtevek pri pristojni komisiji. Komisija predlog oavoji in začne postopek ali pa ga zavrne.

Komisija za izrekanje ukrepov za kršitve delovne dolžnosti se sestoji iz predsednika in 4 članov ter namestnikov.

Obraavnava pred komisijo za izrekanje ukrepov za kršitve delovnih dolžnosti je ustmena in javna. Vodi jo predsednik komisije. Na obravnavi se vodi zapisnik, v katerega se vpišejo podatki, od katerih je odvisen izrek ukrepa, izjave kršitelja in prič, kakor tudi druge okoliščine, v katerih je bila kršitev storjena.

Zoper odločbo o izreku ukrepa za kršitve delovne dolžnosti, ki jo je izdala komisija za izrekanje ukrepov za kršitve delovne dolžnosti po 1. točki 72. člena, ima delavec pravico do ugovora na delavski svet podjetja.

Zoper odločbo o izreku ukrepa ima pravico vložiti ugovor tudi sindikalna podružnica.

Ugovor se vložil v roku 15 dni od dneva vročitve odločbe. Ugovor zadržil izvršitev odločbe.

Delavski svet podjetja mora odločiti o ugovoru v 30 dneh od dneva vložitve ugovora in izdati pisмено odločbo.

Odločba o ugovoru je dokončna. Ce je delavec izključen iz delovne skupnosti, mu preneha delovno razmerje z dnem vročitve dokončnega sklepa o izključitvi.

Pravica do izvršitve ukrepa zastara v 15 dneh od pravnomočnosti sklepa, s katerim je bil ukrep izrečen.

**MATERIALNA ODGOVORNOST**

Delavec, ki namenoma ali iz nepazljivosti povzroči delovni organizaciji na delu oziroma v zvezi z delom materialno škodo, mora povzročeno škodo povrniti.

Ce povzroči škodo več delavcev, je vsak posebej odgovoren za tisti del škode, ki jo je povzročil.

Ce ni mogoče ugotoviti za vsakega delavca posebej, kolikšen del škode je povzročil se šteje, da so enako odgovorni in morajo škodo povrniti po enakih delih.

Ce povzroči škodo več delavcev z naklepnim kaznivim dejanjem, so storilci solidarno odgovorni za povračilo škode.

Odgovorni vodja ugotovi in začne postopek za povrnitev materialne škode in poda zahtevo upravnemu odboru, ki določa oziroma sprejme sklep o povrnitvi.

Ce delavec ne povrne škode, podjetje uveljavi povrnitev škode preko rednega sodišča.

**PRENEHANJE DELA DELAVCA (DELOVNEGA RAZMERJA)**

Prenehanje dela delavca v podjetju lahko nastane samo ob pogojih, ki jih določa temeljni zakon o delovnih razmerjih in sicer na naslednje načine:

- po zahtevi delavca;
  - po sklepu podjetja z delavčovo privolitvijo;
  - po sklepu podjetja brez delavčeve privolitve;
  - po samem zakonu.
- V primeru prenehanja dela po zahtevi delavca ali po sklepu podjetja z delavčovo privolitvijo ali po sklepu podjetja brez delavčeve privolitve, mora ostati delavec na delu od dneva, ko se mu sporoči sklep, še naslednji čas:

- Delavci, ki so na nekvallificiranih, polkvallificiranih, kvallificiranih delovnih mestih in na delovnih mestih, za katere se zahteva nepopolno ali srednje šolsko izobrazbo in imajo:
  - od 0 do 10 let delovnega staža ali najmanj 5 let pri podjetju — 1 mesec;
  - od 10 do 20 let delovnega staža ali najmanj 15 let pri podjetju — 2 meseca;
  - od 20 do 30 let delovnega staža pri podjetju ali najmanj 20 let pri podjetju — 3 meseca;
  - nad 30 let delovnega staža ali najmanj 25 let pri podjetju — 4 meseca.

Delavci, ki so na visokokvallificiranih delovnih mestih, na delovnih mestih delovodij, vodij enot, vodij strokovnih služb in vodilni delavci in imajo:

- do 10 let delovnega staža ali najmanj 5 let pri podjetju — 2 meseca;
- od 10 do 20 let delovnega staža ali najmanj 10 let pri podjetju — 3 meseca;
- nad 20 let delovnega staža ali najmanj 15 let pri podjetju — 4 meseca.

Delavec, ki ne ostane na delu, ko je sporočil svoj namen, da želi prenehati z delom toliko časa, kot je to določeno v prejšnjem členu tega pravilnika, stori hujšo kršitev delovne dolžnosti in se proti njemu uvede po-

stopek, če se ni drugače dogovoril s komisijo.

Začasni pravilnik nadalje podrobno obravnava problem samovoljnega prenehanja dela in neopravičenih izostankov. Vsak neopravičen izostanek se tretira kot prekršek delovne dolžnosti, za kar se že lahko uvede disciplinski postopek. Za neopravičeni izostanek preko 3 dni pa se že lahko izreče najstrožji ukrep — kazen, to je izključitev iz delovne skupnosti. V taknem primeru mora delavec plačati škodo, ki je enaka višini osebnega dohodka za čas, ko bi moral ostati na delu, če bi podal redno odpoved.

V gradbeništvu pa nastopajo še težji primeri, to je, da delavec sploh preneha delati brez predhodnega sporočila — odpovedi in se vkljub pozivu noče več vrniti na delo. V teh primerih se izda ugotovitelna odločba o samovoljni prekinitvi in preko sodišča izterja odškodnina, ki jo predvideva TZDR.

Po volji podjetja z delavčovo privolitvijo preneha delovno razmerje samo takrat, če je delavec brez vsakega izsiljevanja ali prikritega dejanskega vzroka privolil v tako prenehanje dela.

Ko je dosežen sporazum v smislu prejšnjega odstavka tega člena, mora ostati delavec na delu do preteka roka, navedenega v 85. členu tega pravilnika le tedaj, če se delavec ni drugače sporazumel s pristojno komisijo.

Po volji podjetja, brez privolitve delavca, preneha delavcu delo, kadar se odpravi delovno mesto ali trajneje zmanjša obseg dela ali če se ugotovi, da delavčeva sposobnost ne zadovoljuje zahtevam delovnega mesta, na katerem dela.

Za primer prenehanja dela delavca iz razloga, ker delavčeva sposobnost ne zadovoljuje zahtevam delovnega mesta na katerem dela, mora upravni odbor podjetja imenovati posebno strokovno komisijo, ki ugotovi, ali delavec zadovoljuje zahteve delovnega mesta, na katerem dela.

Člani komisije morajo biti strokovnjaki iste stroke, ki imajo najmanj enako stopnjo strokovne izobrazbe, kot jo ima delavec, čigar sposobnost se ugotavlja.

Posebna strokovna komisija ima predsednika in 2 člana. Odločbo o njenem imenovanju izda direktor.

O prenehanju dela po volji podjetja, a brez privolitve delavca, odloča komisija za sprejem delavcev na delo oziroma upravni odbor.

Predlog o prenehanju dela po prejšnjem odstavku pouda komisiji oziroma upravnemu odboru v pisni obliki z obrazložitvijo direktor podjetja.

Delavcu lahko po sklepu upravnega odbora preneha delo brez njegove privolitve, ko dopolni pokojninsko dobo 40 let meški oziroma 35 let ženska.

V času, ko mora delavec ostati še na delu, ima pravico v delovnem času odhajati iz podjetja, da bi našel zaposlitev v drugi delovni organizaciji. Takšna odsotnost je dovoljena največ dvakrat mesečno po en delovni dan, o čemer mora delavec dobiti predhodno odobritev neposrednega starešine. Če pa je čas, ko mora ostati na delu, krajši od 1 meseca, pa je odsotnost za iskanje nove zaposlitve samo 1 delovni dan.

Delavcem na delovnih mestih vodij enot ali, ki opravljajo skladiščno in blagajniško službo, lahko organ, ki odloča o prenehanju dela, podaljša rok za razrešitev še za največ 30 koledarskih dni, če svoje posle ni mogel predati drugemu delavcu. Po preteku tega časa sme delavec zapustiti delovno mesto tudi brez razrešitve.

Pred razrešitvijo z dela mora vsak delavec vrniti (izročiti) vse predmete, ki jih je prejel od podjetja za opravljanje dela.

Poravnati mora vse terjatve za usluge, ki jih je podjetje nudilo delavcu (plačilo prehrane, stanovanja, orodje in silico). Zapisniško predati nedokončana dela in seznaniti delavca, ki prevzema oziroma nadrejenega vodjo o poteku in stanju del.

Delavec, ki je koristil samsko stanovanje v samskem domu, delavskih naseljih ali začasnih bivaljskih na gradbiščih, sam ali z družino, mora izprazniti stanovanje pred razrešitvijo oziroma izdajo delovne knjižice, kar dokaže s potrdilom upravnika naselja.

**UVELJAVLJANJE PRAVIC O DELU IN Z DELA**

Delavec ima pravico prisostvovati na sejah vseh organov, kadar se odloča o njegovi pravici ali dolžnosti v podjetju.

(Nadaljevanje na 7. strani)



Velenje privablja v zimskih dneh, z urejenimi smučišči in skalnicami, vedno več ljubiteljev bele opojnosti.

# Člani ZB na izletu

Krajevna organizacija Zveze borcev Ravne pri Soštanju je po svojem vsakoletnem programu tudi letos organizirala izlet za svoje člane in ostale.

Letošnjega izleta udeleženci ne bodo kmalu pozabili. Prijav je bilo toliko, da se je odbor trudil, kako bi ustregel vsem. Treba je bilo prikrbeti kar dva avtobusa, ki sta bila oba polno zasedena z vaščani.

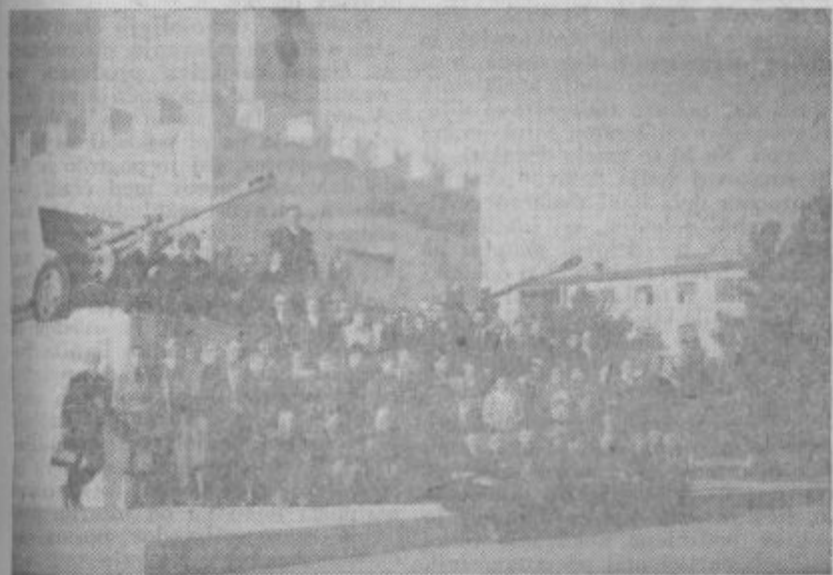
Dne 23. oktobra t. j. v soboto popoldne se je odpravila prva skupina na Pohorje, kjer so prenočili. Ogleдали so si tudi zgodovinski kraj poslednjega boja slavnega Pohorskega bataljona. Po večerji so pozno v noč odmevale partizanske in druge pesmi v domu na Osankarici. Drugo jutro je dohitel prvo skupino drugi avtobus z ostalimi člani. Po ogledu muzeja v domu, so vsi skupaj odpotovali dalje. Pot jih je vodila preko Pohorja, katerega gozdove so mnogi

gokateri prvič videli. Drevje je zarelo v tisočih jesenskih barvah, iz starih smrek pa je viselo mahovje kot v pozdrav.

Člji izletnikov je bilo daljno Prekmurje. Ustavili so se v Gornji Radgoni in zdravilišču Slatina Radenci, nato pa v Murski Soboti. Za spomin so se še slikali pred veličastnim spomenikom zmage. Po kosilu, ki je bilo pripravljeno v hotelu »Zvezda« za vse udeležence, so se odpeljali v Jeruzalem na poskušajo vina, nato pa nadaljevali pot skozi Ljutomer, Ormož in Ptuj na Statenberg. Po ogledu zanimivosti gradu in drugih zbirki pa so se veselo zavrteli ob zabavnih zvokih.

Kar prekratek je bil dan! Pozno v noč je že bilo, ko so se veselili vračali vsak na svoj dom z mnogo lepimi vtisi, saj so spoznali še druge predele naše Slovenije, kamor jih pot drugače ne vodi.

F. H.



## OBVESTILO STARSĚMI!

Društvo prijateljev mladine organizira, dne 19. 12. 1965 ob 10. uri v avli II. osnovne šole »Miha Pintar-Toledo« Velenje

## SEJEM

rabljene zimske športne opreme (smuči, sanke, drsalke, puloverji, vetrovke, čevlji ...). Sportne rekvizite bodo ocenjevali strokovnjaki.

Starši zberite vse nerabljene zimske športne rekvizite in poslužite se ugodne prodaje in nakupa.

# Pravilnik VEGRAD-a

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Prot odločitvam ima pravico ugovora. Rok za ugovor je 15 dni od vročitve odločbe, razen za ugotovljene odločbe o samovoljnem prenehanju dela, ki je 3 dni.

Prot odločitvam posameznih organov, ki odločajo o pravicah ali dolžnostih delavca, se vlagajo pritožbe na naslednje organe, v kolikor ni v tem pravilniku izrecno naveden pristojni organ:

— če na I. stopnji odločajo komisije ali obratni delavski svetji, se pritožba vložil na upravni odbor podjetja;

— če odloča na I. stopnji upravni odbor podjetja, se pritožba vložil na delavski svet podjetja;

— če odloča na I. stopnji delavski svet podjetja, je odločba dokončna.

Ugovor zadrž izvršitev odločbe. Prot odločitvam organov II. stopnje lahko pritožbi delavec, v kolikor meni, da mu je krivica pravica, v 30 dneh vložil tožbo pri sodnem sodišču.

Delavec, ki ni izkoristil pravice ugovora na organe znotraj podjetja, nima pravice do tožbe, razen če uveljavlja s tožbo denarne terjatve.

Pristojni organ mora o zahtevi delavca odločiti v 30 dneh po prejemu pritožbe ali ugovora.

Delavec mora biti pravočasno seznanjen in vabilen na sejo organa, ki bo odločal o njegovi pravicah in dolžnostih.

Pristojna strokovna služba mora preskrbeti, da je vabilo vročeno vsaj 2 dni pred sejo.

Na seji je lahko navzoč samo tisti čas, ko se razpravlja o njegovih zadevah, če na splošno ni seja javna.

Na seji ima pravico ugovora, da pojasni svoje stališče potem, ko mu da besedo predsedujoči.

Pristojni organi, navedeni v tem pravilniku, odločajo o pravicah in dolžnostih delavcev na podlagi TZDR in tega pravilnika, a sklepi.

Na podlagi sklepov teh organov izdaja direktor podjetja ali od njega pooblaščen vodilni službenec odločbe. Odločbe podpisuje direktor ali njegov namestnik.

Začasni pravilnik podrobno ureja tudi način izdajanja in dostavljanja odločb, kakor

tudi pravni podok o važnosti ugovora in izvršljivosti odločbe.

Pri uveljavljanju svojih pravic, mora delavec najprej zahtevati pojasnila in informacije pri svojem prvem neposrednem vodju (vodju enote). Ta pa ga napoti, če sam ne more dati pojasnil ali dokončnega odgovora, vodju splošne službe ali kadrovskega referenta. Strokovne službe oziroma referenti so dolžni vzeti vsako izjavo ali zahtevo na zapisnik in jih dati v 24 urah pristojnemu organu za reševanje.

Delavci svoje pravice uveljavljajo z zahtevkom, če niso zadovoljni, pa z ugovorom — pritožbo. Vse zahtevke, ugovore ali pritožbe, morajo dati pisмено ali na zapisnik kadrovske službe.

Organi, ki odločajo o zahtevi ali ugovoru, zahtevi oziroma ugovoru ugodijo ali zavrnejo. Če je ugovor oziroma pritožba prepoznano vložena, jo zavrnejo. Izjemoma se obravnava, če je vzrok za nepravočasno vlogo bolezen ali opravljena odsotnost.

Nepravilno nastavljeni ugovori se odstopijo pristojnemu organu, v kolikor rok ni zamujen.

## KONČNE DOLOČBE

V tem poglavju začasni pravilnik določa, da je delavec lahko z dela začasno odstranjen (suspendiran) proti njegovi volji, če napravi posebno hudo kršitev delovne dolžnosti in obstoja nevarnosti za delo ostalih delavcev, oškodovanje premoženja ali kako drugače ovira normalno delo, pa čeprav tega TZDR izrecno ne predvideva. Prot takšnemu delavcu se mora uvesti hiter disciplinski postopek.

Veljavnost pravilnika je določena, ko ga sprejme delavski svet podjetja. Predhodno mora biti osnutek objavljen in izvedena organizirana razprava, da ima vsak posamezni član delovne skupnosti možnost dati svoje pripombe. O vseh pripombah mora zavzeti svoja stališča delavski svet, ki odloča o pritrditvi pravilnika.

Začasni pravilnik mora biti vedno na razpolago vsem delavcem pri vodjih delovnih enot ali vodjih oddelkov.

Kadrovska komisija je pooblaščen, da v primeru nejasnosti posameznih določb pravilnika, daje pojasnila.

# Prihodnje leto večji dohodek

Kolektiv tovarne »Gorenje« je razmeroma mlad, saj je minilo komaj 12 let od kar je bila v vasi Gorenje ustanovljena majhna obrtna delavnica. Maloštevni kolektiv se je iz leta v leto večal in iskal svoj proizvodni program, dokler ni leta 1958 začel s proizvodnjo gospodinjske opreme. S tem, ko je kolektiv tovarne prevzel proizvodnjo gospodinjske opreme, si je utrdil pot za nadaljnji in hitrejši razvoj. Pri razvoju tovarne pa sta pomembna še dva dogodka. Leta 1960 je kolektiv omogočil TL Velenje, da se je preseleil v nekdanje rudniške prostore na starem jaški in leta 1964 v lastne novo zgrajene delovne prostore.

Leta 1958 je imel kolektiv 130, danes pa 834 zaposlenih. Tako se je število zaposlenih v sedmih letih povečalo 6,3 kratno. Če primerjamo vrednost proizvodnje na zaposlenega vidimo, da je leta 1958 znašala 2.248.382 din in da bo letos dosegla 8.000.000 din.

Planirana proizvodnja za leto 1965 znaša 5.300.000.000 din in bo predvidoma dosežena v višini 6.000.000.000 din in s tem za okoli 13 % presežen plan.

Na podlagi sedanjih izkušenj, povečanjem proizvodnih kapacitet, iz-

boljšanjem tehnoloških postopkov in intenzivnejšim delom celotnega kolektiva, je tehnična služba v sodelovanju drugih služb pripravila družbeni plan za leto 1966, ki ga je dne 9. 11. 1965 sprejel centralni DS. Plan proizvodnje za leto 1966 znaša 8.200.000.000 din.

Izvoz za prihodnje leto je planiran v vrednosti 800.000 \$. Od tega 50 % na zapadno in 50 % na vzhodno evropsko področje. V kolikor jim bo uspelo še dodatno zaključiti pogodbo s firmo iz Zapadne Nemčije, za večjo količino električnih štedilnikov, se bo izvoz še povečal od planiranega.

Število zaposlenih se v letu 1966 ne bi bistveno spremenilo. Predvidevajo, da bi se produktivnost dela dvignila za 26 %, od povprečne produktivnosti v letu 1965 in to z izboljšanjem tehnoloških postopkov in intenzivnejšim delom.

Povprečni neto mesečni dohodki so planirani 66.000 din in bi najnižji mesečni osebni dohodek ne bil izpod 45.000 din.

Za prihodnje leto družbeni plan tovarne ne predvideva večjih investicij. Predvideno je samo 120.000.000 din za nabavo strojev in druge opreme, ki je nujno potrebna.

Iz plana delitve celotnega dohodka za leto 1966 je razvidno, da bo

celotni dohodek	znaša	7.900.000.000 din
dohodek podjetja	1.368.377.000 din	
skladi podjetja	370.573.000 din	

Iz gornjih podatkov je razvidno, da bo tovarni ostalo precej več sredstev za nadaljnjo reprodukcijo, kot je to bilo doslej.

Prodajna služba je ugotovila, da so potrebe tržišča znatno večje kot znaša proizvodni plan. Zato si tehnična služba prizadeva, da bi tudi v tem pogledu skušala ustreči potrebam trga, pri čemer bo po vsej verjetnosti poleg prizadevanosti kolektiva, potrebno povečati strojne kapacitete. Posebno bo nujno ob nezmanjšani kvaliteti doseči količinsko povečanje.

Poleg gornjih nalog, ki si jih kolektiv s polno odgovornostjo zadaja, so pomembna tudi prizadevanja v smeri izboljšanja kvalifikacijske strukture in s tem v zvezi večjih osebnih dohodkov in izboljšanje standarda članov kolektiva. Še bolj kot doslej pa bo kolektiv aktivno sodeloval v družbenem dogajanju naše komunne, zlasti utrjevanju sistema družbenega upravljanja.

I. S.

# KAKO NAGRAJEVATI

## Ne mimo pravilnikov

Zadnje čase se je občinski sindikalni svet Velenje močno angažiral, da bi delovne organizacije uvedle takšne sisteme nagrajevanja, ki bi vsebovali enostavna in ekonomsko učinkovita merila ter, da bi dosledno nagrajevali tudi organizatorje proizvodnje. Zato so v preteklem obdobju organizirali več posvetovanj in razgovorov znotraj same sindikalne organizacije in tudi s predstavniki delovnih kolektivov. Iz razpravljanja na teh posvetovanjih smo lahko zaključili, da sindikati v naši občini težijo zlasti k izpopolnitvi sistemov nagrajevanja v tem smislu, da bi nagrajevali po delovnem uspehu poleg neposrednih proizvajalcev, tudi delavce iz strokovnih služb in da bi prišli v veljavo kriteriji, ki omogočajo delitev osebnih dohodkov po delu in učinku, izraženem v celotnem tržnem uspehu delovne enote kakor tudi kolektiva navzven.

Sindikati se zavzemajo, da bi bil gibljivi del osebnega dohodka od 40 do 50 odstotkov, določen pa naj bi bil tudi odstotek upravno prodajne režiije v ceni proizvodov. Poleg tega težijo tudi za tem, da v delovnih organizacijah odpravijo sedanji način valorizacije osebnih dohodkov, ko so ponekod enotno dvignili osebne dohodke vsem zaposlenim.

Pred redakcijo današnje številke »Saleskega rudarja« je občinski sindikalni svet imel še posvetovanje s predsedniki sindikalnih podružnic in predsedniki delavskih svetov, zato o zaključkih tega posvetovanja ne moremo poročati. Pred tem posvetovanjem pa so pripravili obširno gradivo o osnovnih značilnostih v razvoju statega nagrajevanja delavcev in strokovnih služb občine Velenje. Ker smatramo, da razgovori okrog nagrajevanja ne bi smeli ostati za zaprtimi vrati, marveč morajo biti o njih seznanjeni vsi člani delovnih kolektivov, zato povzemamo glavne ugotovitve iz gradiva, ki ga je pripravil občinski sindikalni svet Velenje. V prihodnji številki pa bomo naše bralce seznanili še z zaključki nedavnega posvetovanja predsednikov delavskih svetov in sindikalnih podružnic.

## Izboljšati notranji sistem nagrajevanja

Na nedavnih posvetovanjih, ki jih je sklical občinski sindikalni svet v Velenju s predstavniki gospodarskih organizacij smo slišali, da v naši občini zaostajamo pri revalorizaciji osebnih dohodkov za drugimi področji v Sloveniji. Pri urejanju osebnih dohodkov so nekatera podjetja previdna počasna. To je dobro takrat, ko urejamo dohodke le skozi novo kvaliteto v produktivnosti in gospodarjenju. Tak prehod brez dvoma terja več časa. Hkrati pa je slabo znamenje, če ta previdnost traja predolgo, kajti to je znamenje, da tudi prepočasni vna-

šamo v proizvodnjo nove pobude, da prepočasni preobrazujemo podjetja v smeri urejevanja osebnih dohodkov, skratka, da osebni dohodki zaostajajo skupaj s kadrovske, tehnološke in delovne organizacijski problemi. Z reševanjem vseh naštetih problemov so osebni dohodki zdaj odločilna injekcija, ki mora pri intenziviranju gospodarstva našega področja pognati delovne kolektive iz »zaspanosti« in proizvodne mlačnosti. Po eni strani morajo osebni dohodki razbiti proizvodnjo s potrošnjo, na drugi strani pa, odigrati predvsem svojo vlogo med samimi proizvajalci pri izboljšanju notranjih sistemov nagrajevanja.

Tudi v naši občini je dve tretjini kvalificiranih in manj kot polovico visokokvalificiranih delavcev dejansko nagrajeno po delu. Večina višje usposobljenih delavcev in organizatorjev proizvodnje pa prejema še vedno osebne dohodke vključno po času v fiksnih zneskih ali le delno tudi po tržnih rezultatih svojega dela. Najvažnejše pa je vsekakor to, da so organizatorji proizvodnje premalo ekonomsko odgovorni za poslovni uspeh.

Če so bile v začetni fazi reforme upravičenečasne rešitve o valorizaciji osebnih dohodkov, potem je sedaj čas, da delovni kolektivi brez odlašanja pristopijo k novejši in izpopolnitvi sedanjih pravilnikov o delitvi čistega osebnega dohodka. Kritično bodo morali oceniti sedanje delitvene sisteme v vsaki delovni organizaciji posebej in tudi slabosti, ki izhajajo iz začasnih rešitev, kot so draginski dodatki, progresivni in regresivni dodatki ter linearna povečanja.

## Le po doseženem ekonomskem uspehu

Iz teh podatkov, ki jih je dal na razpolago gospodarski sektor pri skupščini občine Velenje je razvidno, da so, razen majhnih izjem, delovne organizacije delile ustvarjene osebne dohodke na delovna mesta po uspehu celotnega podjetja (od 16 do 20 odstotkov), ne pa po uspehih ekonomskih enot, čeprav jih imajo formirane. Od 50 podjetij so samo štiri podjetja dosledno samostojno obračunala osebne dohodke po ekonomskih enotah. Ti podatki in podatki o cenah življenjskih potrebščin, ki so od julija do oktobra dvignili na našem področju življenjske stroške za približno 46 odstotkov, kažejo, da lahko osebni dohodki postanejo ovira za večji gospodarski porast v velenjski občini. Tam, kjer so revalorizirali osebne dohodke beležijo tudi večjo ali enako produktivnost dela. Od 42 delovnih organizacij je 26 delovnih organizacij osebne dohodke že valoriziralo, pri 16 delovnih organizacijah pa še ni prišlo do konkretnih sprememb pri osebnih dohodkih.

## Novosti za filateliste

— Največji planetarij na Balkanu in Bliznjem vzhodu so odprli pred nedavnim v Atenah. Grška pošta uprava je ob tej priložnosti izdala znamko, na kateri je upodobljen Iparhus, ki velja za največjega astronoma antike. Poleg Iparhusa so upodobili tudi njegov astrolabij, merilno napravo za opazovanje zvezd, ki jo je ta antični učenjak iznašel.

— V Zagrebu so za dan republike privedli tradicionalno razstavo hrvaškega filatelističnega društva. Pričakujejo, da bodo ob tej priložnosti izdali tudi kverto s posebnim žigom.

— Gana je pred nedavnim dobila nov denar in poštna administracija te dežele je v tej zvezi izdala serijo štirih znamk z risami novega denarja.

— Serijo so izdali v visoki nakladi. Pomagala naj bi prebivalstvu tudi pri izpolnjevanju novega plačilnega sredstva.

— V Sovjetski zvezi so sklenili, da bodo sistematično izdajali znamke, posvečene zaslužnim filmskim delavcem. Za zdaj so upoštevali sovjetske režiserje iz drugih držav. Doslej so izšle tri znamke te vrste.

— Italija je počastila 400-letnico svojega pesnika Alessandra Tessonija z znamko za 40 lir. Na znamki je pesnikov portret.

— Poštna uprava republike Mali je s serijo štirih znamk začela akcijo za širjenje zdravstvene zaščite. Na znamkah so uporabljeni zdravstveni objekti in dejavnost medicinskega osebja.

# PIONIRSKO SLAVJE

V vseh pionirskih odredih so svečano sprejeli cicibane v pionirsko organizacijo. Rdeče rutice, pionirski znak in izkaznica, so simboli, ki jih je letos prejelo 560 novih pionirjev. Ponekod so hkrati s sprejemom imeli tudi akademijo v čast dneva republike.



Novo sprejeti pionirji so pred pionirsko zastavo svečano zaobljubili.



Na sprejemu pionirjev v II. osnovni šoli Soštanj je prvič javno nastopil pionirski pevski zbor.



Razvili pa so tudi pionirski prapor. Tovariš Rudi Bajc predaja prapor predsednici pionirskega odreda.



Na slavje so povabili tudi mater Biba Röcka, po katerem se imenuje pionirski odred na II. osnovni šoli v Soštanju.

## 94.000 DIN MU JE BILO PREMALO

Pred devetimi meseci se je zaposlil v jami vzhod rudnika lignita Velenje 19-letni mladenič F. S. iz Krapine.

Na prvem razgovoru pred sprejemom v delovno razmerje so o njem dobili kar lep vtis. Videti je bilo, da je inteligenten, dober in discipliniran delavec. Res, te lastnosti je imel, samo ne dolgo. Na svojem delovnem mestu je bil kot priučen delavec, zadnje mesece pa je pokazal, da ni vreden, da je član delovne skupnosti rudnika Velenje.

Kaj neki je napravil, da se je njegova splošna ocena tako hitro spremenila?

F. S. je zapravil svojo poštenost. Čeprav je v jami dobro zaslužil, saj je prejel dne 15. 11. 1965 (po njegovi lastni izjavi) 94.000 dinarjev se je polastil o-sebnega dohodka svojega sotovariša. Pred nekaj dnevi mu je vzel kar 51.000 dinarjev. Prvo se je branil priznanja, ko pa so na postaji LM predočili, da to ni njegov prvi primer, je končno priznal krajo. Denar je imel skrit v čevljih, kateri so bili v njegovi omari.

Ali je ta človek še lahko član delovne skupnosti RLV? Vsak pošten delavec bo odgovoril — NE! Vsak tak ali sličen primer je treba hitro odkrivati, krivce pa predlagati v kaznovanje.

Njega v rudniku ne bodo več preganjali. Denar je oškodovancu vrnil in se odločil za takojšnje prenehanje delovnega razmerja.

Manjše in tudi večje tatvine na RLV niso redkost, storilci pa so v večini primerov mladi delavci.

Dragi bralci, predlagajte kako naj v RLV ukrepajo s takimi nepridipravi. Kaj naj vse delajo, da se bodo tatvine v RLV in samskih stanovanjih zmanjšale?

J. V.

## KAKO NAGRAJEVATI

(Nadaljevanje s 7. strani)

### Nagrajevanje strokovnih služb naj bo diferenciacija tudi med »strokovnjaki« in strokovnjaki

Izboljšani sistem nagrajevanja v delovnih organizacijah je sigurno eden izmed tistih bistvenih elementov, ki bi prispeval k hitrejšemu, ekonomičnejšemu in bolj rentabilnemu naraščanju proizvodnje in na podlagi tega tudi dvigu življenjskega stanarda vseh zaposlenih. Zaradi tega smatrajo sindikati v naši občini, da je potrebno poleg pravičnega nagrajevanja proizvajalcev, ustrezno nagraditi tudi delavce v strokovnih službah. Ni vsak »strokovnjak« zares tudi strokovnjak in dober organizator delovnega procesa. Novo nagrajevanje strokovnih služb naj pokaže tudi zdravo diferenciacijo med samimi strokovnimi delavci. Ne bi se smelo dogajati, da bi strokovni vodja delovne skupine v procesu dela imel razmeroma visok osebni dohodek, vsi ostali proizvajalci v tej delovni skupini pa nizkega. Ravno nizki osebni dohodki zaposlenih v takšni delovni skupini kažejo, da strokovnjak ni napravil dovolj za čimvečji učinek njegovega dela in s tem doseženih osebnih dohodkov.

Ponekod menijo, da je nemogoče zgraditi tak delitveni sistem osebnih dohodkov, ki bi mogel adekvatno izmeriti in ovrednotiti vsako delo. Res je to tem težje čim bolj je delitev podrejena nekakšni obilici obnih participacij po posameznih merilih namesto tržnemu uspehu delovne enote oziroma kolektiva kot celote. Kaj pomagajo še tako podrobno in skrbno izdelana merila in pravilniki, če je ta enota ali kolektiv navzven na trgu slab.

Res je, da nekaterih del ni mogoče natanko izmeriti. Toda tako težko ni ovrednotiti nobenega dela, da bi ga morali nagraditi le s fiksno

visoko plačo brez vsake spodbude in delovanja tržnega uspeha. Tudi če ne bi našli vseh podrobnih elementov za merjenje dela strokovnih služb v podjetjih, bi morali nagrajevati posamezne strokovne delavce in službe dokaj spodbudno, saj je navsezadnje vseh strokovnjakov v podjetjih komaj 3 do 5 odstotkov in lahko zavoljo tega njihovo delo pač bolj skrbno obravnavamo.

### Poiskati enostavna merila

V sedanjih pogojih bi morali poiskati enostavnejša in za ekonomsko podjetja v povezavi s trgom učinkovitejša merila, ki bodo realna, z razumevanjem sprejeta pri vseh članah kolektiva ter striktno in vidno odvisna od tržnih in ekonomskih učinkov. V ilustraciji navajamo v gradivu podatke iz nekaterih domačih izkušenj pri podjetjih velenjske občine.

Najdalje uporabljajo individualni način ocenjevanja posameznega člana kolektiva predvsem pri organizatorjev proizvodnje pri SGP »Vegrade«. Tak način individualne ocenjevanja pa ni pokazal najboljših rezultatov, saj je pogosto prišlo do delovnih sporov med člani kolektiva; pravih rezultatov pa tak sistem na proizvodne efekte in trg tudi ni imel. Najbolj uspešen v naši občini je vsekakor sistem obračunske enote in obračun po internih prodajnih cenah, ki je uveden in uveljavljen pri rudniku lignita Velenje. Gotovo so interne prodajne cene posameznih ekonomskih enot v določenih pogojih najbrž najbolj interesanten činitelj pri razmišljanju o nagrajevanju v kolektivu in strokovnjakov nasploh. Odvisnost osebnega dohodka od interne prodajne cene proizvodov posamezne ekonomske enote vsebuje tudi vse tiste elemente, ki ne vplivajo samo na količinski temveč tudi ekonomski rezultat proizvodnje. V ta način nagrajevanja pa je možno zajeti tudi tehnične in administrativne delavce na principu deleža.

Skoro vse delovne organizacije industrijskih podjetij, gradbeništvu in kmetijstva imajo v velenjski občini formirane ekonomske enote. Vendar je večina teh ekonomskih enot zapisanih le na papirju, malo kje pa ekonomsko tudi delujejo.

Na koncu gradiva o osnovnih značilnostih v razvoju sistema nagrajevanja delavcev in strokovnih služb je rečeno, da je sindikalna organizacija v velenjski občini navedla le nekoliko novih smernic in problemov. Nikakor pa nočejo podcenjevati naporov in uspehov, ki so jih na tem področju naše delovne organizacije že dosegle. Zavedajo se, da bi vsako administrativno vmešavanje od zunaj povzročilo veliko škodo, če pri nagrajevanju vsak kolektiv ne bo vnesel v svoj nagrajevanje tiste specifičnosti kolektiva, ki jih sam najbolje pozna. Sindikati v naši občini želijo pokreniti razvoj nagrajevanja v tej smeri, da bi osebne dohodke delili po najbolj možnem in stimulativnem sistemu, ki mora obenem zagotavljati tudi najboljše poslovne rezultate, tako znotraj kolektiva kot tudi na domačem trgu in v mednarodni delitvi dela.

#### MALI OGLASI

##### PREKLIC

Tovarišu Edvardu Misju se o prošam za izrečeno psovko. Ribter Katarina, Velenje.

Preključem veljavnost plačilnega kartončka RLV številka 522. Rudi Sevcnikar, Lokovica 10.

Ugodno prodam ročni pletilni stroj MATADOR. Stiplovšek, Saleška 22 b, Velenje.

## PIONIRJI NAM PIŠEJO

### ZAKAJ ŽELIM POSTATI UČITELJICA

Obiskujem zadnje leto osnovne šole. Stojim pred dolgim izletom svojega življenja. Odločiti se ne morem, kateri poklic bi bil najboljši in najbolj primeren, da bi v tem poklicu najboljše preživela svoj dolgi izlet.

Ze kot učenka prvega razreda sem si zadala, da bi tudi jaz učila učence. Vendar leta so tekla, moje misli pa so se spreminjale. Ko sem opazovala službe drugih ljudi, me je večkrat razveselil poklic frizerke, trgovke, medicinke..., kar sem pač opazovala. Vendar mi je najbolj všeč in katerega lahko najbolj opazujem, je poklic »učitelj«. Večkrat mislim, kako bi bilo, ako bi pred učence v razredu stopila jaz.

Opazujem učitelje, kako vsako uro z dnevnikom v rokah prihajajo v razrede. Nekateri radi prihajajo v nekatere razrede in drugi zopet ne. Ko pride učitelj v razred, vstanemo, to je pozdrav, s katerim sprejemo učenci učitelja. Nato sedemo in učitelj zapiše, kaj bomo to uro obravnavali. Ko pa povleče redovalnico, nastane tišina. Kdor je za uro pripravljen ga ni strah, drugi pa se tre-

semo kot šiba na vodi. Tako poteče čas, s katerim preživimo mnogo letnih ur, saj najlepše ure se preživijo ob knjigah in v šolskih klopeh.

Stojim pred dolgo dobo šolanja, za katero pa mislim, da bo kmalu potekla. Po temčnih hodnikih se vsak dan sprehajajo dijaki in dijakinje in skupaj se trudijo, da bi dosegli čim boljši uspeh. Tako mislim, da bo tudi meni potekalo to večno šolanje.

Ne morem misliti, kako bi bilo prijetno, ko bi stopila jaz v šolo in v razred ne več kot učenka, ampak kot učiteljica.

Ako bi se moje sanje uresničile, bi moj izlet potekal skupaj z otroki v šoli. Ze kot učenka nižjih razredov sem med letnimi počitnicami zbirala otroke iz naših sosednjih hiš in jim razlagala, kar smo se mi učili v tistih razredih. Če je bilo kaj neprijetnega, so mi nagajali. Tako so potekle počitnice »z učenci v šoli«.

Silva Goršek,  
8. b razred,  
II. osnovna šola  
»Miha Pintar-Toledo«

Vzgojno varstvena ustanova  
Soštanj

#### RAZPISUJE

delovno mesto vzgojiteljice v pionirskem klubu v Soštanju.

Pogoj: vzgojiteljica ali učiteljica. Po dogovoru možna tudi 4-urna zaposlitev.

## ŠALEŠKI RUDAR

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VELENJE

Lastnik in izdajatelj: Občinski odbor SZDL Velenje — Urejuje uredniški odbor: Maruša Dolejš, Ivan Fljavž, Franjo Kljun, Franc Lesnik, Maks Medved, Ljuban Naraks, Milan Sterban, Jože Tekavec, Alojz Zavolovšek in Rudi Zevart — Casopis izhaja vsak drugi četrtek — Posamezna številka stane 30 din — Letna naročnina 700 din in polletna 350 din — Naročnina se vplača vnaprej na tekoči račun 526-608-43 pri Narodni banki Soštanj — Naslov uredništva: »Saleski rudar«, Velenje, Titov trg 2, poštni predal 89, telefon 8-50-87 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tisk in klisefji: CP »Celjski tisk« Celje.